ឧបមាជីវិត

រៀបរៀងដោយ
ខ្ញុំព្រះករុណាអាត្មាភាព **ភិក្ខុសីលប្បញ្ញោ ឆៃ សុផល្លី**
វត្តនិគ្រោធវ័ន គល់ទទឹង

ព.ស. ២៥៥៧

ឧបមាជីវិត

រៀបរៀងដោយ
ខ្ញុំព្រះករុណាអាត្មាភាព **ភិក្ខុសីលបញ្ញោ ឆៃ សុផល្លី**
វត្តនិគ្រោធវ័ន គល់ទទឹង

ព.ស. ២៥៥៧

អារម្ភកថា

សៀវភៅឈ្មោះ **ឧបមាជីវិត**នេះ ខ្ញុំព្រះករុណារៀបរៀងឡើងជូនញោមឧបាសក **ស៊ឹម ថា** និងឧបាសិកា **ហ៉ាក់ មុំ** នៅក្នុងឱកាសបុណ្យឡើងគេហដ្ឋានថ្មី នាថ្ងៃទី ១៣ ខែមេសា ឆ្នាំ ២០១៥ ដោយខ្ញុំព្រះករុណាមិនមានអ្វីដើម្បីជូនគាត់នៅក្នុងឱកាសបុណ្យឡើងគេហដ្ឋានថ្មីនេះទេ មានតែរៀបរៀងកូនសៀវភៅឈ្មោះឧបមាជីវិតនេះជូនគាត់,ម្យ៉ាងទៀតក៏សូមជូនពរញោម ព្រមទាំងកូនចៅ សូមឲ្យបានជួបប្រទះតែពុទ្ធពរ ៤ ប្រការគឺ **អាយុៈ** សូមឲ្យញោមមានអាយុយឺនយូរ, **វណ្ណៈ** សូមឲ្យញោមពណ៌សម្បុរភ្លឺថ្លា, **សុខៈ** សូមឲ្យញោមជួបប្រទះតែសេចក្តីសុខ ទាំងសុខផ្លូវកាយ ទាំងសុខផ្លូវចិត្ត, **ពលៈ** សូមឲ្យញោមបានបរិបូណ៌ដោយកម្លាំង ពលំមាំមួនដើម្បីជាម្លប់ដ៏ត្រជាក់សម្រាប់កូនចៅ បានគោរពបូជា ។

សៀវភៅឧបមាជីវិតនេះ និយាយអំពីជីវិតរបស់មនុស្សយើងដែលមានប្រមាណតិចតួច ដែលកំពុងតែអស់ទៅ សូន្យទៅ ខ្ចីទៅ ខើចទៅ រេចរិលទៅ មិនអាចតាំងនៅយូរបាន សមដូចព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ទុកក្នុងបឋមជនសូត្រថា **ជីវិត គឺអាយុរបស់សត្វទាំងឡាយតិចតួចពេកណាស់ ដ្បិតជរាតែងនាំចូលទៅរកសេចក្តីស្លាប់ កាលបើសត្វដែលត្រូវជរានាំចូលទៅជិតសេចក្តីស្លាប់ហើយ នឹងរកអ្វីជ្រកកោនពុំមានឡើយ កាលបើបុគ្គលបានសម្លឹងឃើញភ័យនោះ ក្នុងសេចក្តីស្លាប់ហើយ ប្រាថ្នាសេចក្តីស្ងប់ ត្រូវតែលះបង់អាមិសក្នុងលោកចេញ ។** មួយទៀត ទ្រង់ត្រាស់ថា **អាយុរបស់មនុស្សទាំងឡាយនេះតិច សប្បុរសគួរខ្ពើមឆ្អើមអាយុនោះ បុគ្គលគួរប្រព្រឹត្តសុចរិតឲ្យដូចជាបុគ្គលដែលភ្លើងឆេះក្បាល ព្រោះថា ដំណើរមិនមកនៃសេចក្តីស្លាប់ មិនមានឡើយ។**

ភាពនៃបុគ្គលដែលបានធ្វើបុណ្យទុកហើយ, ភាពនៃបុគ្គលដែលមិនធ្វេសប្រហែសនៅក្នុងការសាងនូវសេចក្តីល្អ **នេះជាមង្គលដ៏ឧត្តម ។**

សូមអនុមោទនា!!!

វត្តនិគ្រោធវ័ន គល់ទទឹង

ថ្ងៃទី ១០រោជ ខែចេត្រ ឆ្នាំមមែ សប្តស័ក ព.ស. ២៥៥៨

ភិក្ខុសីលប្បញ្ញោ នៃ សុផល្លី

គោរពជូន
-ឧបាសក ស៊ឹម ថា
-ឧបាសិកា ហាក់ មុំ

សូមប្រសិទ្ធពរជ័យ សិរីមហាប្រសើរ ចូលមានដល់ញោម ព្រមទាំងកូនចៅ ក្នុងឱកាសឡើងគេហដ្ឋានថ្មី នាថ្ងៃទី ១៣ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១៥

ខ្ញុំព្រះករុណា ខ្ញុំបាទ នាងខ្ញុំ ព្រមទាំងបុត្រ សូមគោរពប្រគេនបុណ្យ ដែលកើតអំពីធម្មទាននេះ ចំពោះព្រះសង្ឃគ្រប់ព្រះអង្គ, និងសូមជូនបុណ្យចំពោះពុទ្ធបរិស័ទ្ធទាំងអស់គ្នា សូមបានសម្រេចនូវសម្បត្តិទាំងពួង។

សូមអនុមោទនា !!!

នមោ តស្ស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស

សូមនមស្ការចំពោះព្រះមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ។

ជីវិតមានសេចក្តីឧបមាដោយធម៌ ៣ គឺ ៖

១/ឧបនីយតិ ជីវិតមប្បមាយុំ *ជីវិត គឺអាយុមានប្រមាណតិច ដ្បិតជរាតែងនាំចូលទៅរកមរណៈ ។*

២/ជរូបនីតស្ស ន សន្តិ តាណា *កាលបើបុគ្គលត្រូវជរានាំចូលទៅរកមរណៈហើយ រមែងមិនមានវិធីការពារឡើយ ។*

៣/ឯតំ ភយំ មរណេ បេក្ខមានោ បុញ្ញានិ កយិរាថ សុខាវហានិ *បុគ្គលកាលបើសម្លឹងឃើញភ័យ ក្នុងសេចក្តីស្លាប់នេះហើយ គួរតែខិតខំធ្វើបុណ្យទាំងឡាយ ដែលជាគុណជាតិនាំសេចក្តីសុខមកឲ្យ ។*

អធិប្បាយ

ជាដំបូងនេះ យើងគ្រប់គ្នាត្រូវយល់ ត្រូវដឹងអំពីពាក្យថា ***ជីវិត*** *។ តើជីវិតនេះ មានអត្ថន័យ សេចក្តីយ៉ាងណា ?*

នៅក្នុងវចនានុក្រមខ្មែរ សម្តេចព្រះសង្ឃរាជ ជោតិញ្ញាណោ ជួន ណាត ភាគទី ១ ទំព័រ ២៦២ បានពន្យល់ថា ៖

ពាក្យថា **ជីវិត** *នេះជាភាសាបាលី ឬភាសាសំស្រ្កឹត ប្រែជាភាសាខ្មែរបានដល់* ***កិរិយារស់នៅ****, ដូចបទវិគ្គហៈថា ៖* **ជីវិយតេតិ ជីវិតំ** *ធម្មជាតជាគ្រឿងរស់នៅនៃសត្វ, ធម្មជាតជាទីប្រព្រឹត្តទៅនៃ*

សម្បយុត្តធម៌ ហៅថា **ជីវិត** ។

ជីវិតនេះប្រព្រឹត្តទៅបានដោយធម៌ ៣ យ៉ាងគឺ អាយុ ១ ភ្លើងធាតុ ១ វិញ្ញាណ ១ ។ បើធម៌ទាំង ៣ នេះ រលត់ទៅហើយ ជីវិតក៏ប្រព្រឹត្តទៅមិនបានដែរ ។ ដូច្នេះ ជីវិតនេះ ត្រូវអាស្រ័យធម៌ ៣ យ៉ាងនេះ និងជាប់ទាក់ទងដោយសមុដ្ឋាន ៤ គឺ កម្ម ១, ចិត្ត ១, ឧតុ ១, និងអាហារ ១, ។

ម្យ៉ាងទៀត ពាក្យថា **ជីវិត** *នេះ គឺជា***កងទុក្ខ** *។ ហេតុអ្វីបានជាទុក្ខ ? ព្រោះមិនទៀង, វត្ថុណាមិនទៀង, វត្ថុនោះជាទុក្ខ ពោលដោយបរមត្ថធម៌ ។ ជីវិតមានចំណែកប្រកបចូល ៥ យ៉ាង ដែលហៅថា ខន្ធ ៥ នោះគឺះ*

១-រូបខន្ធ *កងរូប បានដល់ រូប ២៨ មានមហាភូតរូប ៤ ឧបាទាយរូប ២៤ ដែលជាវត្ថុមានការប្រែប្រួលជាធម្មតា ។*

២-វេទនាខន្ធ *កងវេទនា បានដល់ ការសោយអារម្មណ៍ជាសុខ ឬជា ទុក្ខ ។*

៣-សញ្ញាខន្ធ *កងសញ្ញា បានដល់ សេចក្ដីចាំបាន ដូចជាចាំរូប ចាំសម្លេង ចាំក្លិន ចាំរសជាដើម ។*

៤- សង្ខារខន្ធ *កងសង្ខារ បានដល់ ចេតសិកធម៌ ៥០ មាន ផស្សៈ ចេតនា ឯកគ្គតា ជាដើម ។*

៥- វិញ្ញាណខន្ធ គងវិញ្ញាណ បានដល់ ចិត្ត ៨៩ ឬ ១២១ ដួង ដែលធ្វើតួនាទីទទួលដឹងអារម្មណ៍ទៅតាមផ្លូវភ្នែក ត្រចៀក ច្រមុះ អណ្តាត កាយ ចិត្ត បើពោលដោយសង្ខេប ចំណែកប្រកប របស់ជីវិតមាន ២ យ៉ាង គឺ រូបធម៌ ១ នាមធម៌ ១។

-**ខន្ធ ៥** មាន **រូប ជារូបធម៌** ។

-**ខន្ធ ៤** ទៀតគឺ វេទនា សញ្ញា សង្ខារ វិញ្ញាណ **ជានាមធម៌** ។

ជីវិតនេះបើគេពុំបានគិតឬប្រើគំនិត ដើម្បីស្វែងយល់ឲ្យដល់ជម្រៅអំពីអត្ថន័យនៃពាក្យនេះទេ គេហាក់ដូចជាបានយល់ ស្គាល់ ដឹងពាក្យនេះប្រាកដណាស់ទៅហើយ គឺគេគ្រាន់តែឲ្យន័យទៅលើពាក្យថា **ជីវិត** នេះ គឺត្រឹមតែជាការរស់នៅប៉ុណ្ណោះ ឃើញជាការស្រេច ដោយមិនចាំបាច់ទៅមានចម្ងល់ និងធ្វើការស្រាវជ្រាវឲ្យបានដឹង យល់ ស្គាល់អ្វីទៀតនោះទេ ។

ប៉ុន្តែ បើគេបានសិក្សាស្វែងយល់អំពីពាក្យថា **ជីវិត** នេះទៅតាមអត្ថន័យ និងជម្រៅ គេរឹតតែមានចម្ងល់ច្រើនណាស់ទៅទៀត អំពីពាក្យថា **ជីវិត** ព្រមទាំងបញ្ហាមិនចេះចប់ ដែលកើតមានជុំវិញជីវិតនេះជាអនេកប្បការ ។

-មុនកើត កំពុងកើត ក្រោយកើត អត់មានសត្វ បុគ្គលជាម្ចាស់ជីវិតឡើយ ។

-ហេតុ បច្ច័យមានគ្រប់គ្រាន់ ក៏កើត ។

-ជីវិតរស់នៅបានតែមួយខណៈចិត្តៗប៉ុណ្ណោះ ។

-ចិត្តមិនទៀង បើខណៈណាពុំមានចិត្ត ជីវិតត្រូវរលត់ ។

-ចិត្តចុងក្រោយបំផុត (គឺចុតិចិត្ត)របស់ជាតិបច្ចុប្បន្ននេះ ជា ***បច្ច័យ*** *ឲ្យចិត្តដំបូង (គឺបដិសន្ធិចិត្ត)របស់ជាតិអនាគតកើតឡើង ។*

ជីវិតសត្វលោកដែលមានកិលេសរមែងអន្ទោលវិលវល់មិនចេះចប់នៅក្នុង វដ្តសង្សារ* ***គឺជាប់ដោយការកើត និងការស្លាប់* *។*

ជីវិតបច្ចុប្បន្ន* ***ជាផលវិបាករបស់កម្មពីអតីត* *។*

**អតីតជាតិ បច្ចុប្បន្នជាតិ អនាគតជាតិ គឺជាការបន្តរបស់ចិត្តច្រើនប្រភេទដោយមិនដាច់ខ្សែ ។*

**អ្វីៗនៅលើលោកនេះ ហាក់ដូចជារបស់បញ្ឆោតទាំងអស់ (មាន) រលត់-កើត កើត- រលត់ ឃើញ-បាត់ បាត់-ឃើញ បែក- ជួប ជួប-បែក ។*

ន ចាបិ វិត្តេន ជរំ វិហន្តិ

បុគ្គលកម្ចាត់បង់នូវ **ជរា** ដោយទ្រព្យពុំបានឡើយ ។

១/ឧបនីយតិ ជីវិតមប្បមាយុំ *ជីវិតគឺអាយុមានប្រមាណតិច ជីវិតជរាតែងនាំចូលទៅរកមរណៈ ។*

សេចក្តីនៃចំណុចទីមួយនេះ *នៅក្នុងគម្ពីរសារត្ថបកាសនី អដ្ឋកថាសំយុត្តនិកាយ សគាថវគ្គ បានពន្យល់ពាក្យថា* ***ឧបនីយតិ*** *បានដល់ រមែងអស់ទៅដោយជុំវិញ រមែងរលត់ ឬថា រមែងមកដល់ គឺរមែងចូលដល់មរណៈដោយលំដាប់ ។ ម្យ៉ាងទៀត អធិប្បាយថា ហ្វូងគោដែលនាយគោបាលបានគៀងទៅរកគោលដៅ យ៉ាងណាជីវិតនេះក៏យ៉ាងនោះដែរ ត្រូវជរាគៀងទៅរកសេចក្តីស្លាប់ ។សមដូចព្រះគាថា ដែលទ្រង់ត្រាស់នៅក្នុងបិដកលេខ ៥២, ប្រារព្ធនឹងស្រ្តីនៅក្នុងនគរសាវត្ថី ប្រមាណ ៥០០ នាក់ ជាអ្នករក្សានូវឧបោសថសីល។ គ្រានោះ នាងវិសាខាចូលទៅរកស្រ្តីចាស់ៗក្នុងចំណោមស្រ្តីទាំង ៥០០ នោះហើយ សួរថា ម្នាលនាងទាំងឡាយ ពួកនាងរក្សាឧបោសថដើម្បីអ្វី ? ស្រ្តីចាស់ៗទាំងនោះប្រាប់ថា ពួកខ្ញុំរក្សាឧបោសថប្រាថ្នាទិព្វសម្បត្តិ,នាងក៏សួរពួកស្រ្តីវ័យកណ្តាលៗ ពួកស្រ្តីទាំងនោះប្រាប់ថា ពួកខ្ញុំរក្សាឧបោសថ ព្រោះចង់ផុតចាកការនៅដោយស្រ្តីរួមប្តី (ប្តីមានប្រពន្ធពីរ), នាងក៏សួរពួកស្រីវ័យក្រមុំៗ ពួកស្រីក្រមុំៗទាំងនោះប្រាប់ថា ពួកខ្ញុំរក្សាឧបោសថ ព្រោះចង់បានកូនប្រុសក្នុងគភ៌ជាដំបូង, នាងក៏សួរពួកស្រីវ័យជំទង់ ស្រី*

ទាំងនោះប្រាប់ថា ពួកខ្ញុំរក្សាឧបោសថ ព្រោះចង់បានទៅកាន់ត្រកូលប្ដីក្នុងវ័យក្រមុំៗ, នាងវិសាខា បានស្ដាប់ពាក្យរបស់ស្ត្រីទាំងនោះហើយ ក៏នាំទៅកាន់សម្នាក់ព្រះសាស្ដា ក្រាបទូលសេចក្ដីប្រាថ្នារបស់ស្ត្រីទាំងនោះ តាមលំដាប់ ។

ព្រះសាស្ដា ទ្រង់ព្រះសណ្ដាប់នូវពាក្យនោះហើយ ត្រាស់ថា ធម្មតាសភាវធម៌ទាំងឡាយ មានជាតិជាដើម របស់សត្វទាំងនេះ ដូចជានាយគោបាល ដែលមានរំពាត់ក្នុងដៃ, ជាតិ បញ្ជូនសព្វសត្វទៅកាន់ជរា ជរាបញ្ជូនទៅកាន់សម្នាក់ព្យាធិ ព្យាធិ បញ្ជូនទៅកាន់សម្នាក់មរណៈ មរណៈរមែងកាត់ផ្ដាច់ជីវិត ដូចជាបុគ្គលកាត់ដើមឈើដោយពូថៅដូច្នោះ, សូម្បីដូច្នោះក៏ដោយ ពួកសត្វក៏នៅតែមិនប្រាថ្នាវិវដ្ដៈ (ព្រះនិព្វាន), ពេញចិត្តតែវដ្ដៈប៉ុណ្ណោះ, កាលនឹងទ្រង់បន្តអនុសន្ធិដើម្បីសម្ដែងធម៌ បានត្រាស់គាថានេះថា៖

"គង្វាលគោ រមែងកៀងគោទៅកាន់ទីគោចរ ដោយអាជ្ញាដូចម្ដេចមិញ ជរា និងមច្ចុ តែងកៀងអាយុរបស់សត្វទាំងឡាយ ដូច្នោះឯង"។

កាលចប់ទេសនា ជនជាច្រើននាក់បានសម្រេចអរិយផលទាំងឡាយ មានសោតាបត្តិផលជាដើម ដូច្នោះឯង ។

✍ ព្រះពុទ្ធអង្គទ្រង់ត្រាស់អំពីជីវិតរបស់មនុស្សសត្វ មានប្រមាណតិចតួចណាស់ ខ្ចីណាស់ ឆាប់រេចរឹល ឆាប់សឹក ឆាប់របេះរបោច រង្គោះរង្គើ ធ្លុះធ្លាយ ពុកផុយណាស់ មិនជាប់មាំពូកែទេ ។ សូម្បីម្ចាស់ជីវិតមានមធ្យោបាយគ្រប់គ្រាន់ សម្រាប់ធ្វើឲ្យជីវិតរស់នៅក៏ជីវិតនោះមិនព្រមរស់នៅឋិតថេរ យឺនយូរបេរកាលដែរ ។ បុគ្គលដែលស្លាប់បាត់បង់ជីវិតទៅពុំមែនសុទ្ធតែស្លាប់ដោយអត់បាយ អត់ទឹក ម្ហូបចំណី ប្រដាប់ប្រដាប្រើប្រាស់ប៉ុណ្ណោះទេ មនុស្សខ្លះស្លាប់ក្នុងកណ្ដាលទ្រព្យសម្បត្តិ មានរបស់របរវត្ថុប្រើប្រាស់ ម្ហូបអាហារ ទីសេនាសនៈ ឱសថ កេសជ្ជៈគ្រប់បរិបូណ៌, ប៉ុន្តែពេលវេលាថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំដែលកន្លងទៅនោះ ពុំមែនកន្លងទៅទទេៗទេ គឺសុទ្ធតែស្រូបយកជីវិតទៅជាមួយគ្រប់នាទីទាំងអស់ ។ ជីវិតនេះត្រូវសេចក្ដីទុក្ខគ្របសង្កត់ ជិះជាន់ បោមពោម ឡោមព័ទ្ធគ្រប់ពេល ឥតមានទំនេរ ស្រាកស្រាន្តសោះឡើយ ។ ដរាបណាមនុស្សមាន **អវិជ្ជា តណ្ហា** បិទបាំង សេចក្ដីទុក្ខគ្រប់យ៉ាងរបស់ជីវិត ក៏នៅមានដរាបនោះ ។

នៅក្នុង **អរកានុសាសនីសូត្រ**, បិដកលេខ ៤៧ ព្រះមានព្រះភាគជាម្ចាស់ ទ្រង់ត្រាស់ **អំពីជីវិតមានប្រមាណតិច** ដែលនិយាយទាក់ទងនឹងគ្រូម្នាក់ឈ្មោះ **អរកៈ** ជាអ្នកធ្វើនូវកំពង់ទៅកាន់សុគតិភព ជាអ្នកប្រាសចាកតម្រេកក្នុងកាមទាំងឡាយ ឯគ្រូនោះមាន

សាវ័កច្រើនរយ ។ ក្នុងសម័យនោះ ពួកមនុស្សមានអាយុ ៦០០០០ ឆ្នាំ ។ កុមារិកាមានអាយុត្រឹម ៥០០ ឆ្នាំ ទើបល្មមមានប្តី ។ ហើយសម័យនោះដែរ ពួកមនុស្សមានតែអាពាធ ៦ យ៉ាងគឺ រងា ១ ស្អុះ ១ ឃ្លាន ១ ស្រេក ១ ឈឺឧច្ចារៈ ១ ឈឺបស្សាវៈ ១។ ហើយគ្រូនោះតែងសម្តែងធម៌ទូន្មានកូនសិស្សរបស់ខ្លួនយ៉ាងនេះថា ៖

ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ជីវិតពួកមនុស្សជារបស់តិច ខ្លី មានទុក្ខច្រើន មានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ច្រើន។ អ្នកទាំងឡាយត្រូវដឹង ត្រូវធ្វើកុសល ត្រូវប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ដោយប្រាជ្ញា ព្រោះសត្វដែលកើតហើយសុទ្ធតែស្លាប់ ។

ម្នាលព្រាហ្មណ៍! ប្រៀបដូចដំណក់ទឹកសន្សើម លើចុងស្មៅដល់ព្រះអាទិត្យរះឡើង ក៏ត្រឡប់បាត់វិញឆាប់រហ័ស ជារបស់មិនឋិតថេរនៅយូរយារបាន យ៉ាងណា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ជីវិតរបស់ពួកមនុស្សជារបស់តិច ខ្លី មានទុក្ខច្រើន មានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ច្រើន ប្រៀបដូចដំណក់ទឹកសន្សើម យ៉ាងនោះដែរ។ អ្នកទាំងឡាយត្រូវដឹង ត្រូវធ្វើកុសល ត្រូវប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ដោយប្រាជ្ញា ព្រោះសត្វដែលកើតហើយសុទ្ធតែស្លាប់ ។

ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ! ប្រៀបដូចភ្លៀងមានដំណក់ដ៏ថ្លោសធ្លាក់ចុះមក ក្រពេញទឹកក៏ត្រឡប់បាត់ទៅវិញឆាប់ មិនឋិតថេរ នៅយូរ

យារបាន យ៉ាងណា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ជីវិតរបស់ពួកមនុស្សជារបស់តិច ខ្លី មានទុក្ខច្រើន មានសេចក្ដីចង្អៀតចង្អល់ច្រើន ប្រៀបដូចជាក្រពេញទឹក យ៉ាងនោះដែរ ។ អ្នកទាំងឡាយត្រូវដឹង ត្រូវធ្វើកុសល ត្រូវប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ដោយប្រាជ្ញា ព្រោះសត្វដែលកើតហើយសុទ្ធតែស្លាប់ ។

ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ! ប្រៀបដូចស្នាមគំនូសដម្បងលើទឹក តែងត្រឡប់បាត់ទៅវិញឆាប់ មិនឋិតថេរ នៅយូរយារបាន យ៉ាងណា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ជីវិតរបស់ពួកមនុស្សជារបស់តិច ខ្លី មានទុក្ខច្រើន មានសេចក្ដីចង្អៀតចង្អល់ច្រើន ប្រៀបដូចស្នាមគំនូសដម្បងលើទឹក យ៉ាងនោះដែរ ។ អ្នកទាំងឡាយត្រូវដឹង ត្រូវធ្វើកុសល ត្រូវប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ដោយប្រាជ្ញា ព្រោះសត្វដែលកើតហើយ សុទ្ធតែស្លាប់ ។

ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ! ប្រៀបដូចស្ទឹងហូរពីភ្នំ ហូរទៅកាន់ទីឆ្ងាយ មានខ្សែទឹករហ័ស អាចនាំទៅនូវរបស់ដែលគួរនាំទៅបាន គ្មានកំណត់កាល កំណត់វេលា កំណត់យាមឡើយ ព្រោះស្ទឹងនោះចេះតែទៅ ចេះតែប្រព្រឹត្តទៅ ចេះតែហូរទៅបាន យ៉ាងណាមិញ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ជីវិតរបស់ពួកមនុស្សជារបស់តិច ខ្លី មានទុក្ខច្រើន មានសេចក្ដីចង្អៀតចង្អល់ច្រើន ប្រៀបដូចជាស្ទឹងហូរពីភ្នំ យ៉ាង

នោះដែរ ។ អ្នកទាំងឡាយត្រូវដឹង ត្រូវធ្វើកុសល ត្រូវប្រព្រឹត្តព្រហ្ម-ចរិយធម៌ដោយប្រាជ្ញា ព្រោះសត្វដែលកើតហើយ សុទ្ធតែស្លាប់ ។

ម្នាលព្រាហ្មណ៍! ប្រៀបដូចបុរសដែលមានកម្លាំងគ្រលៀវដុំទឹកមាត់ដាក់លើចុងអណ្ដាតហើយស្ដោះចោលទៅដោយងាយបាន ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ជីវិតរបស់ពួកមនុស្សជារបស់តិច ខ្លី មានទុក្ខច្រើន មានសេចក្ដីចង្អៀតចង្អល់ច្រើន ប្រៀបដូចជាដុំទឹកមាត់ យ៉ាងនោះដែរ។ អ្នកទាំងឡាយត្រូវដឹង ត្រូវធ្វើកុសល ត្រូវប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ដោយប្រាជ្ញា ព្រោះសត្វដែលកើតហើយសុទ្ធតែស្លាប់ ។

ម្នាលព្រាហ្មណ៍! ប្រៀបដូចដុំសាច់ដែលគេយកទៅដាក់ក្នុងខ្ទះដែកដ៏ក្ដៅអស់មួយថ្ងៃ រមែងខ្លោច ចង្រុះធាប់ មិនឋិតថេរ យូរយារបាន យ៉ាងណាមិញ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ជីវិតរបស់ពួកមនុស្សជារបស់តិច ខ្លី មានទុក្ខច្រើន មានសេចក្ដីចង្អៀតចង្អល់ច្រើន ប្រៀបដូចដុំសាច់ យ៉ាងនោះដែរ ។ អ្នកទាំងឡាយត្រូវដឹង ត្រូវធ្វើកុសល ត្រូវប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ដោយប្រាជ្ញា ព្រោះសត្វដែលកើតហើយសុទ្ធតែស្លាប់ ។

ម្នាលព្រាហ្មណ៍! ប្រៀបដូចមេគោដែលត្រូវសម្លាប់ ដែលគេនាំទៅកាន់កន្លែងសម្លាប់ ឈានជំហានណាទៅ ឈ្មោះថា ខិតទៅជិតកន្លែងសម្លាប់ ជិតសេចក្ដីស្លាប់យ៉ាងណាមិញ ម្នាលព្រាហ្មណ៍

ជីវិតរបស់ពួកមនុស្សជារបស់តិច ខ្លី មានទុក្ខច្រើន មានសេចក្ដីចង្អៀតចង្អល់ច្រើន ប្រៀបដូចជាមេគោដែលត្រូវសម្លាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។ អ្នកទាំងឡាយត្រូវដឹង ត្រូវធ្វើកុសល ត្រូវប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ដោយប្រាជ្ញា ព្រោះសត្វដែលកើតហើយ សុទ្ធតែស្លាប់ ។

➲ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រូឈ្មោះអរកៈនោះ អម្បាលពួកមនុស្សមានអាយុវែងយ៉ាងនេះ ឋិតថេរយូរយារយ៉ាងនេះ មានអាពាធតិចយ៉ាងនេះ ម្ដេចគង់សម្ដែងធម៌ដល់ពួកសាវ័កយ៉ាងនេះថា **ម្នាលព្រាហ្មណ៍** ជីវិតពួកមនុស្សជារបស់តិច ខ្លី មានទុក្ខច្រើន មានសេចក្ដីចង្អៀតចង្អល់ច្រើន ។ អ្នកទាំងឡាយត្រូវដឹង ត្រូវធ្វើកុសល ត្រូវប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ដោយប្រាជ្ញា ព្រោះសត្វដែលកើតហើយសុទ្ធតែស្លាប់ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ បើបុគ្គលនិយាយឲ្យត្រូវ ត្រូវនិយាយថា ជីវិតពួកមនុស្សជារបស់តិចខ្លីមានទុក្ខច្រើន មានសេចក្ដីចង្អៀតចង្អល់ច្រើន ។ អ្នកទាំងឡាយត្រូវដឹង ត្រូវធ្វើកុសល ត្រូវប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ដោយប្រាជ្ញា ព្រោះសត្វដែលកើតហើយសុទ្ធតែស្លាប់។

ចំណែកនៅក្នុង **ឧបនេយ្យសូត្រ**, បិដកលេខ ២៩ កាលនោះព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។

កាលរាត្រីបឋមយាមកន្លងទៅហើយ មានទេវតាមួយអង្គ មានរស្មីដ៏រុងរឿង ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា ៖

ជីវិត គឺអាយុរបស់សត្វទាំងឡាយតិចតួចពេកណាស់ ដ្បិតជរាតែងនាំចូលទៅរកសេចក្តីស្លាប់ ហើយកាលបើសត្វដែលត្រូវជរានាំចូលទៅជិតសេចក្តីស្លាប់ហើយ នឹងរកអ្វីជ្រកកោនពុំមានឡើយ កាលបើបុគ្គលបានសម្លឹងឃើញភ័យនោះ ក្នុងសេចក្តីស្លាប់ហើយ គួរតែធ្វើបុណ្យទាំងឡាយ ដែលជាគុណជាតនាំសុខមកឲ្យ ។

ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់តបថា៖

ជីវិត គឺអាយុរបស់សត្វទាំងឡាយតិចតួចពេកណាស់ ដ្បិតជរាតែងនាំចូលទៅរកសេចក្តីស្លាប់ កាលបើសត្វដែលត្រូវជរានាំចូលទៅជិតសេចក្តីស្លាប់ហើយ នឹងរកអ្វីជ្រកកោនពុំមានឡើយ កាលបើបុគ្គលបានសម្លឹងឃើញភ័យនោះ ក្នុងសេចក្តីស្លាប់ហើយ ប្រាថ្នាសេចក្តីស្ងប់ ត្រូវតែលះបង់អាមិសក្នុងលោកចេញ ។

ម្យ៉ាងទៀត នៅក្នុង ***ទុតិយអាយុសូត្រ****, បិដកលេខ ២៩ កាលនោះព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តវេឡុវ័ន ទៀបក្រុងរាជ-គ្រឹះ ។ កាលព្រះអង្គទ្រង់គង់នៅក្នុងទីនោះ បានត្រាស់នឹងភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អាយុរបស់មនុស្សនេះតិចពេក*

ណាស់ សត្វដែលត្រូវទៅកាន់បរលោក គួរធ្វើកុសល គួរប្រព្រឹត្ត ព្រហ្មចរិយធម៌ សត្វដែលកើតហើយ ឈ្មោះថា មិនស្លាប់មិនមាន ទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលរស់នៅយ៉ាងយូរត្រឹម ១០០ ឆ្នាំ ឬ ថយតិចចុះក៏មាន លើសជាងបន្តិចទៅក៏មាន ។

គ្រានោះស្រាប់តែមារមានចិត្តបាប បានចូលសំដៅទៅរក ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ពោលនឹងព្រះមាន ព្រះភាគដូច្នេះថា ៖

បើថ្ងៃ និងយប់ មិនកន្លងទៅ ជីវិតក៏មិនរួញថយចុះដែរ អាយុ នៃសត្វទាំងឡាយ តែងប្រព្រឹត្តទៅតាម(ថ្ងៃនិងយប់) ដូចខ្នងកង់ដែល វិលទៅតាមក្បាលក្រពើនៃរទេះ ។

ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់តបថា៖

ថ្ងៃនិងយប់តែងកន្លងទៅ ជីវិតតែងរួញថយចុះមក អាយុរបស់ សត្វទាំងឡាយ ចេះតែអស់ទៅ ដូចជាទឹកស្ទឹងតូចទាំងឡាយ ។

គ្រានោះឯង មារមានចិត្តបាបកើតទុក្ខ តូចចិត្តថា ព្រះមាន ព្រះភាគស្គាល់អញ ព្រះសុគតស្គាល់អញ ដូច្នេះហើយ ក៏អន្តរធាន ចាកទីនោះទៅ ។

ម្យ៉ាងទៀតនៅក្នុង **អច្ចេន្តិសូត្រ**, បិដកលេខ ២៩ កាលនោះ ព្រះមានព្រះ ភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងក្រុងសាវត្ថី ។ពេលនោះ មានទេវ

តាមួយអង្គ បានចូលទៅក្រាបថ្វាយបង្គំ ហើយបានពោលពាក្យនេះក្នុងសំណាក់នៃព្រះអង្គថា ៖

កាលទាំងឡាយតែងកន្លងទៅរាត្រីទាំងឡាយ តែងឆ្លងហួសទៅជំនាន់នៃវ័យទាំងឡាយតែងលះបង់នូវលំដាប់កាល បុគ្គលបានសម្លឹងឃើញភ័យនោះក្នុងសេចក្ដីស្លាប់ហើយ គួរតែធ្វើបុណ្យទាំងឡាយ ដែលជាគុណជាតនាំសេចក្ដីសុខមកឲ្យ ។

ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់តបថា៖

កាលទាំងឡាយតែងកន្លងទៅ រាត្រីទាំងឡាយតែងឆ្លងហួសទៅ ជំនាន់នៃវ័យទាំងឡាយតែងលះបង់នូវលំដាប់ កាលបុគ្គលបានសម្លឹងឃើញភ័យនោះក្នុងសេចក្ដីស្លាប់ហើយ ជាអ្នកសម្លឹងឃើញសេចក្ដីស្ងប់ គួរតែលះបង់អាមិសក្នុងលោកចេញ ។

ម្យ៉ាងទៀត នៅក្នុង**បឋមអាយុសូត្រ**, បិដកលេខ២៩ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តវេឡុវ័ន ទៀបក្រុងរាជគ្រឹះ ។ កាល ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងទីនោះ បានត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយមកថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏ទទួលព្រះពុទ្ធដីការបស់ព្រះមានព្រះភាគថាព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ **អាយុរបស់មនុស្សទាំងឡាយនេះតិចណាស់ សត្វដែលត្រូវទៅកាន់បរលោក គួរធ្វើកុសល**

គួរប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ សត្វដែលកើតហើយឈ្មោះថា មិនស្លាប់ មិនមានទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលរស់នៅយ៉ាងយូរត្រឹម ១០០ ឆ្នាំ ឬថយតិចចុះក៏មាន លើសជាងបន្តិចទៅក៏មាន ។

គ្រានោះឯង ស្រាប់តែមារមានចិត្តបាប បានចូលសំដៅទៅរកព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ពោលនឹងព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា ៖

អាយុរបស់មនុស្សទាំងឡាយវែង សប្បុរសមិនគួរខ្ពើមឆ្អើមអាយុនោះឡើយ បុគ្គលគួរប្រព្រឹត្តខ្លួនឲ្យដូចជាកូនក្មេងស្រវឹងទឹកដោះ ព្រោះថា ដំណើរមកនៃមច្ចុមិនមានទេ ។

ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់តបថា៖

អាយុរបស់មនុស្សទាំងឡាយតិច សប្បុរស គួរខ្ពើមឆ្អើមអាយុនោះ បុគ្គលគួរខំប្រព្រឹត្តសុចរិត ឲ្យដូចបុគ្គលដែលភ្លើងឆេះក្បាល ព្រោះថា ដំណើរមិនមកនៃសេចក្តីស្លាប់ មិនមានឡើយ ។

គ្រានោះឯង មារមានចិត្តបាបកើតទុក្ខ តូចចិត្តថា ព្រះមានព្រះភាគស្គាល់អញ ព្រះសុគតស្គាល់អញ ដូច្នេះហើយ ក៏អន្តរធានចាកទីនោះទៅ ។

ឯនៅក្នុង **ធនុគ្គហសូត្រ**, បិដកលេខ ៣២ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់អំពីជីវិតដែលអស់ទៅលឿនរហ័ស ជាមួយនឹងភិក្ខុទាំងឡាយថា ៖

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានខ្មាន់ធ្នូ ៤ នាក់ មានកម្លាំងមាំមួន បានសិក្សាដោយប្រពៃ មានសិល្បៈស្ទាត់ក្នុងដៃ បានសម្តែងសិល្បៈរួចហើយ ឈរនៅក្នុងទិសទាំង៤។ ហើយកាលនោះ មានបុរសម្នាក់ដើរមកគិតថា កាលខ្មាន់ធ្នូទាំង ៤ នាក់នេះ ជាអ្នកស្ទាត់ជំនាញក្នុងការបាញ់កូនសរទៅក្នុងទិសទាំង៤ បើមិនទាន់ធ្លាក់ដល់ដីដរាបណា អាត្មាអញអាចចាប់យកកូនសរទាំងនោះបាន ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សំទុះនៃបុរស(អ្នកបាញ់កូនសរ)នោះយ៉ាងណាក្តី ។ សំទុះនៃបុរសដែល(រត់ចាប់កូនសរនោះ)យ៉ាងណាក្តី, សំទុះនៃព្រះច័ន្ទនិងព្រះអាទិត្យ ដែលលឿនជាងសំទុះបុរសនោះយ៉ាងណាក្តី ។ សំទុះនៃបុរសនោះយ៉ាងណាក្តី សំទុះនៃព្រះច័ន្ទនិងព្រះអាទិត្យយ៉ាងណាក្តី ។ សំទុះនៃទេវតាទាំងឡាយ ដែលស្ទុះទៅពីមុខព្រះច័ន្ទ និងព្រះអាទិត្យយ៉ាងណាក្តី ។ សំទុះនៃបុរសនោះយ៉ាងណាក្តី សំទុះនៃព្រះច័ន្ទ និងព្រះអាទិត្យយ៉ាងណាក្តី សំទុះនៃទេវតាទាំងឡាយ ដែលស្ទុះទៅអំពីខាងមុខព្រះច័ន្ទ និងព្រះអាទិត្យយ៉ាងណាក្តី, **(ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ) អាយុ(ជីវិតរបស់សត្វ)ទាំងឡាយ អស់ទៅលឿនរហ័សជាងសំទុះទាំងនោះទៅទៀត** ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ **អ្នកទាំងឡាយចូរជាអ្នកមិនប្រមាទ ចូរសិក្សាយ៉ាងនេះចុះ** ។

ម្យ៉ាងទៀត **ជីវិតតិច, ជីវិតស្ដួចស្ដើង** ដោយហេតុ ២យ៉ាងគឺ ៖

១/ជីវិតតិច ព្រោះធម្មជាតិតាំងនៅតិច ។

២/ជីវិតតិច ព្រោះកិច្ចរបស់ខ្លួនតិច ។

✪. **ជីវិតតិច** ព្រោះធម្មជាតតាំងនៅតិច តើមានន័យដូចម្ដេច ? គឺសត្វទាំងឡាយដែលរស់នៅហើយ ក្នុងខណៈចិត្តជាអតីត មិនកំពុងរស់នៅក្នុងបច្ចុប្បន្ន និងមិនរស់នៅក្នុងអនាគតទេ ។ សត្វនឹងរស់នៅក្នុងខណៈចិត្តជាអនាគត មិនកំពុងរស់នៅក្នុងបច្ចុប្បន្ន មិនរស់នៅហើយក្នុងអតីតទេ ។ សត្វដែលកំពុងរស់នៅក្នុងខណៈចិត្តជាបច្ចុប្បន្ន មិនបានរស់នៅហើយក្នុងអតីត នឹងមិនរស់នៅក្នុងអនាគតទេ ។

ជីវិត អត្តភាព សុខនិងទុក្ខទាំងអស់ ប្រកបដោយខណៈចិត្តតែមួយ ព្រោះខណៈចិត្តប្រព្រឹត្តទៅរហ័ស ពួកទេវតាណាឋិតនៅអស់ ៨៤ ពាន់កប្ប ទេវតាទាំងនោះ មិនមែនប្រកបដោយចិត្ត ២ ហើយរស់នៅទេ ខន្ធទាំងឡាយណារបស់បុគ្គលដែលស្លាប់ទៅក្ដី រស់នៅក្ដី រលត់ហើយក្នុងលោកនេះ ខន្ធទាំងឡាយនោះ ក៏ដូចគ្នាទៅបដិសន្ធិទៀតមិនបាន ។ ខន្ធទាំងឡាយណាដែលកន្លងទៅជាលំដាប់ បែកធ្លាយហើយផង ខន្ធទាំងឡាយណា ជាអនាគត នឹងបែកធ្លាយផង សេចក្ដីផ្សេងៗគ្នានៃខន្ធទាំងឡាយណា ជាបច្ចុប្បន្នដែលរលត់ហើយក្នុងចន្លោះនៃខន្ធទាំងពីរនោះ រមែងមិនមានក្នុង

លក្ខណៈ សត្វលោកដែលកើតហើយដោយអនាគត ខន្ធដែលមិនទាន់កើត មិនឈ្មោះថា រស់នៅហើយ ទាំងមិនឈ្មោះថា កំពុងរស់នៅក្នុងខន្ធជាបច្ចុប្បន្នទេ សត្វលោកស្លាប់ ដោយការបែកធ្លាយនៃចិត្ត (នេះជា) **បញ្ញត្តនៃបរមត្ថ** ការប្រែប្រួលទៅដោយឆន្ទៈ ដូចជាទីទាប រមែងប្រព្រឹត្តទៅដូច្នោះ វេទនាទាំងឡាយ មានសឡាយតនៈជាបច្ច័យ មានវារៈមិនដាច់ តែងប្រព្រឹត្តទៅ ខន្ធទាំងឡាយដែលបែកធ្លាយហើយក៏មិនដល់នូវការតម្កល់ទុកគំនរនៃខន្ធ ក្នុងអនាគតក៏មិនមាន ខន្ធទាំងឡាយដែលកើតឡើងហើយ រមែងឋិតនៅដូចគ្រាប់ស្ពៃ ដែលស្ថិតនៅលើចុងដែកស្រួច កាលបើខន្ធទាំងឡាយកើតឡើងហើយ ការបែកធ្លាយនៃខន្ធទាំងនោះ ក៏ស្ថិតនៅខាងមុខសភាវៈដែលត្រូវវិនាសទាំងឡាយ (ខន្ធ)កំពុងឋិតនៅមិនច្រឡូកច្រឡំដោយខន្ធចាស់ទេ រមែងមកអំពីទីមើលមិនឃើញ លុះបែកធ្លាយហើយ តែងទៅកាន់ទីមើលមិនឃើញវិញ រមែងកើតឡើងផងរមែងវិនាសទៅផង ដូចជាផ្លេកបន្ទោរឰដ៏អាកាស ។ **ជីវិតតិច ព្រោះការរស់នៅតិចយ៉ាងនេះឯង ។**

៥. ជីវិតតិច ព្រោះកិច្ចរបស់ខ្លួនតិច តើមានន័យដូចម្តេច ? គឺជីវិតជាប់ទាក់ទងដោយដង្ហើមចូល, ជីវិតជាប់ទាក់ទងដោយដង្ហើមចេញ, ជីវិតជាប់ទាក់ទងដោយដង្ហើមចូល និងដង្ហើមចេញ, ជីវិតជាប់ទាក់ទងដោយមហាភូតរូប, ជីវិតជាប់ទាក់ទងដោយភ្លើង

ធាតុ, ជីវិតជាប់ទាក់ទងដោយអាហារជាពំនូត, ជីវិតជាប់ទាក់ទងដោយវិញ្ញាណ ។ ឫសគល់របស់ធម៌ទាំងនេះ មានកម្លាំងថយ ។ សូម្បីពួកធម៌ជាបច្ច័យ ធម៌ទាំងនោះ ក៏មានកម្លាំងថយ ។ សូម្បីពួកធម៌ណា ប្រកពធម៌ទាំងនោះ ក៏មានកម្លាំងថយ ។ ធម៌ណាដែលកើតជាមួយនឹងធម៌ទាំងនេះ ក៏មានកម្លាំងថយ ។ ពួកធម៌ប្រកបជាមួយគ្នានឹងធម៌ទាំងនេះក៏មានកម្លាំងថយ ។ ធម៌ដែលកើតឡើង ជាមួយនឹងធម៌ទាំងនេះ ក៏មានកម្លាំងថយ ។

ធម្មជាតណា ជាគ្រឿងប្រកបដោយជាតិនោះ ក៏មានកម្លាំងថយ ។ ធម៌ទាំងនេះមានកម្លាំងថយជានិច្ចដល់គ្នានិងគ្នា ។ ធម៌ទាំងនេះមិនឱនរកគ្នានិងគ្នា ។ ធម៌ទាំងនេះញាំងគ្នានិងគ្នាឲ្យធ្លាក់ចុះ ។ ព្រោះមិនជាទីពឹងដល់គ្នានិងគ្នា ។ មួយវិញទៀត ធម៌ទាំងនេះមិនតម្កល់ទុកនូវគ្នានិងគ្នា ។ សូម្បីធម៌ណាជាអ្នកបង្កើត ធម៌នោះ ក៏មិនមាន ។ ធម៌ណាមួយ មិនមែនវិនាសដោយធម៌ណាមួយទេ ។ ព្រោះធម៌ទាំងនេះ បែកធ្លាយទៅដោយប្រការទាំងពួង ។ ធម៌ទាំងនេះ កើតឡើងហើយព្រោះហេតុ និងបច្ច័យអំពីមុន ។ ហេតុនិងបច្ច័យណាដែលកើតមុន ហេតុ និងបច្ច័យទាំងនោះ ក៏ស្លាប់មុនទៅហើយ ។ ធម៌ទាំងឡាយខាងដើម និងខាងចុង មិនបានឃើញគ្នានិងគ្នា ក្នុងកាលណាមួយឡើយ ។ **ជីវិតតិច ព្រោះកិច្ចរបស់ខ្លួនតិចយ៉ាងនេះ។**

ពិតណាស់ សត្វខ្លះកើតមកបានកន្លះខែក្តី, មួយខែក្តី, កន្លះឆ្នាំក្តី, មួយឆ្នាំក្តី, ប៉ែតសិបឆ្នាំក្តី, កៅសិបឆ្នាំក្តី, ច្យុត, ស្លាប់, បាត់បង់, វិនាសទៅវិញក៏មាន ហេតុនោះ(ទ្រង់ត្រាស់ថា) ***ជីវិតនេះតិចណាស់ រមែងស្លាប់ខាងអាយ អំពី ១០០ ឆ្នាំ បើបុគ្គលណា រស់នៅកន្លងហួស (ពី ១០០ ឆ្នាំ)ទៅ បុគ្គលនោះគង់ស្លាប់ ព្រោះជរាពុំខាន ។***

ពាក្យថា ***សត្វរមែងស្លាប់ខាងអាយ អំពី ១០០ ឆ្នាំ*** *អធិប្បាថា ៖*

-**សត្វរមែងច្យុត** *ស្លាប់ បាត់បង់ វិនាស ក្នុងកាលជាកលលៈក៏មាន ។*

-**សត្វរមែងច្យុត** *ស្លាប់ បាត់បង់ វិនាស ក្នុងកាលជាអម្ពុទៈ ក៏មាន ។*

-**សត្វរមែងច្យុត** *ស្លាប់ បាត់បង់ វិនាស ក្នុងកាលជាបេសិក៏មាន ។*

-**សត្វរមែងច្យុត** *ស្លាប់ បាត់បង់ វិនាស ក្នុងកាលជាឃនៈក៏មាន ។*

-**សត្វរមែងច្យុត** *ស្លាប់ បាត់បង់ វិនាស ក្នុងកាលជាបញ្ចសាខា ក៏មាន ។*

-**សត្វគ្រាន់តែមានកំណើត** *ច្យុត ស្លាប់ បាត់បង់ វិនាស ក៏មាន ។*

ពាក្យថា ***បើបុគ្គលណា រស់នៅកន្លងហួសទៅ*** *គឺបុគ្គលណា*

រស់នៅកន្ទង៍១០០ឆ្នាំទៅ បុគ្គលនោះ រស់នៅអស់មួយឆ្នាំក្តី ពីរឆ្នាំក្តី, រស់នៅអស់សាមសិបឆ្នាំក្តី, រស់នៅអស់សែសិបឆ្នាំក្តី ហេតុនោះ (ទ្រង់ត្រាស់ថា) បើបុគ្គលណា រស់នៅកន្ទង៍ហួសទៅ ។

ពាក្យថា **បុគ្គលនោះគង់ស្លាប់ ព្រោះជរាពុំខាន** អធិប្បាយថា កាលណាបុគ្គលចាស់ ចម្រើនដោយវ័យ មានអាយុច្រើន កន្ទង៍កាល ជ្រុលចូលក្នុង៍បច្ឆិមវ័យ មានធ្មេញបាក់ សក់ស្កូវ ក្បាលឆកស្បែកជ្រីវជ្រួញ ខ្នង៍កោង៍កាន់ឈើច្រត់ បុគ្គលនោះគង់ច្យុត ស្លាប់ បាត់បង់ វិនាស ព្រោះជរា ។

៚. ជីវិតរបស់យើង៍គ្រប់គ្នានេះ ខើចទៅរាល់ថ្ងៃ អស់ទៅរាល់ថ្ងៃចាប់តាំង៍ពីថ្ងៃចុះចាប់បដិសន្ធិក្នុង៍ផ្ទៃនៃមាតាមក យើង៍បានចាយជីវិតបណ្តើរៗទៅហើយ ប្រសូតចាកគភ៌មាតាភ្លាម ក៏ចាយបន្តទៅទៀត រហូតដល់អស់តែម្តង៍ ប្រៀបដូចជាបុគ្គលមានលុយនៅក្នុង៍ហោប៉ាវ ឬកាបូប ដោយមិនដឹង៍ថា លុយរបស់ខ្លួននឹង៍មានចំនួនប៉ុន្មានទេ តែបានដកចាយមួយថ្ងៃ១០០០ ឬមួយថ្ងៃ ១០០០០ រៀល, ដកចាយរាល់ថ្ងៃ ហើយក៏មិនដឹង៍ថា លុយនៅក្នុង៍ហោប៉ាវនឹង៍សល់ប៉ុន្មានទៀតទេ ។ បុគ្គលកាលសម្លឹង៍ឃើញជីវិតរបស់ខ្លួនខើចទៅអស់ទៅ ខ្វិទៅ រេចទៅ តិចទៅ តូចទៅ យ៉ាង៍នេះត្រូវកុំប្រមាទនៅក្នុង៍ការសាង៍នូវសេចក្តីល្អឡើយ ត្រូវរក្សាខ្លួនទុកនៅក្នុង៍អំពើល្អ ត្រូវ

យកការសាងសេចក្តីល្អនេះឲ្យជាប្រធានលើអ្វីៗទាំងអស់ ត្រូវបង្កើតមុខរបរមួយសម្រាប់ខ្លួនគឺ **មុខរបរស្វែងរកបុណ្យ។** *ព្រោះថា បើមិនខិតខំធ្វើបុណ្យទេ ឥតមានបុណ្យថ្មីសម្រាប់ផ្តល់នូវសេចក្តីសុខតទៅជាតិខាងមុខទៀតទេ ហើយឥឡូវនេះ កុំភ្លេចយើងរស់នៅដោយសារបុណ្យចាស់ទេ ត្រូវគិតផង ត្រូវខិតខំសាងបុណ្យថ្មីផង ។ ព្រោះហេតុនោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទើបទ្រង់ត្រាស់ថា* **ឧបនីយតិ ជីវិតមប្បមាយុំ ជីវិតគឺអាយុមានប្រមាណតិច ដ្បិតជរាតែងនាំចូលទៅរកមរណៈ ។**

២/ ជរូបនីតស្ស ន សន្តិ តាណា *កាលបើបុគ្គលត្រូវជរានាំចូលទៅរកមរណៈហើយ រមែងមិនមានវិធីការពារឡើយ ។*

សេចក្តីនៃចំណុចទីពីរនេះ *នៅក្នុងគម្ពីរសារត្ថបកាសនី អដ្ឋកថាសំយុត្តនិកាយ សគាថវគ្គ បានពន្យល់ថា កាលបុគ្គលចូលដល់ជរាហើយ ឬថា កាលបុគ្គលត្រូវជរានាំចូលទៅកាន់សំណាក់នៃសេចក្តីស្លាប់ហើយ* ***ន សន្តិ តាណា*** *នរណាៗឈ្មោះថា អាចដើម្បីការពារគ្នាបានគឺឲ្យសេចក្តីមិនមានភ័យឲ្យទីពឹងឲ្យទីអាស្រ័យបាននោះ គឺមិនមានឡើយ ។*

សេចក្តីនេះ គឺចង់សម្តែងបញ្ជាក់ថា បុគ្គលដែលត្រូវជរា នាំចូលទៅរកសេចក្តីស្លាប់ហើយ មិនមានវិធីការពារថា មិនឲ្យចាស់ មិនឲ្យឈឺ មិនឲ្យស្លាប់បានឡើយ គឺត្រូវតែចាស់ ឈឺ ស្លាប់ ត្រូវតែលះបង់នូវអ្វីៗ គ្រប់យ៉ាងនៅក្នុងលោកនេះ ព្រោះហេតុនោះ បានជាព្រះអង្គសម្តែងនៅក្នុងបិដកលេខ ៥២ ប្រារព្ធនឹងនាង ***បដាចារ*** *ដែលមានសេចក្តីទុក្ខដ៏ធំមហិមា គឺប្តីរបស់នាងស្លាប់, កូនទាំងពីររបស់នាងស្លាប់, ឪពុកម្តាយ និងបងប្រុសរបស់នាងក៏ស្លាប់ ក្នុងថ្ងៃតែមួយ នាងត្រូវសេចក្តីទុក្ខគ្រប់សង្កត់យ៉ាងខ្លាំង រហូតដល់បាត់បង់សតិស្មារតី ដើរអត់មានសម្លៀកបំពាក់ ក្រោយមកដោយអំណាចបុណ្យបារមីដែលនាងបានបំពេញមក ក៏ធ្វើឲ្យនាងឈាន*

ដើរដើរចូលទៅក្នុងវត្តជេតពន គ្រានោះព្រះអង្គក៏ទ្រង់ត្រាស់ថា ចូរនាងមានសតិស្មារតីឡើងវិញ ដោយអំណាចពាក្យតម្រាស់ប៉ុណ្ណោះ នាងក៏មានស្មារតីឡើងវិញ ហើយក៏បានអង្គុយយំ រៀបរាប់អំពីសេចក្ដីទុក្ខរបស់ខ្លួន ដែលព្រាត់ប្រាស់នូវបិយជន (ជនជាទីស្រឡាញ់) ឲ្យព្រះអង្គជ្រាប ពេលនោះព្រះអង្គក៏សម្ដែងព្រះគាថានេះថា ៖

កាលបុគ្គលត្រូវមច្ចុគ្របសង្កត់ហើយ កូនទាំងឡាយមិនមានដើម្បីជាទីពឹង បិតាក៏មិនមាន ទាំងផៅពង្សក៏មិនមានដើម្បីជាទីពឹងឡើយ សេចក្ដីទីពឹងក្នុងញាតិទាំងឡាយ ក៏មិនមាន បណ្ឌិតដឹងអំណាចប្រយោជន៍នេះហើយ គួរជាអ្នកសង្រួមក្នុងសីល គួរជាអ្នកជម្រះផ្លូវជាទីទៅព្រះនិព្វានឲ្យបាន ។

ជាការពិតណាស់ ជាសច្ចធម៌ ជាធម្មជាតិពិត មនុស្សយើងម្នាក់ៗដែលបានកើតមកហើយមិនអាចគេចផុតអំពីរបស់បីនោះទេ ព្រោះរបស់បីនេះ គឺជាមត៌កនៃជីវិត ។ របស់បីនោះគឺ ចាស់ ១ ឈឺ ១ ស្លាប់ ១, របស់ទាំងបីនេះគឺបានជិតជាម ជាប់តាមជីវិតតាំងតែពីចុះចាប់បដិសន្ធិក្នុងផ្ទៃនៃមាតាមកម្ល៉េះ ហើយក៏មិនមានថ្នាំបន្សាបណានៅក្នុងលោកនេះ ឬព្រហ្មលោក មារលោក អាចព្យាបាល កុំឲ្យចាស់ ឈឺ ស្លាប់បានដែរ ។ ព្រោះប្រទេសនៅលើផែនដីនេះ ដែលបុគ្គលឋិតនៅហើយ អាចគេចផុតអំពីការ ចាស់ ឈឺ ស្លាប់

បាននោះគឺមិនមានសោះឡើយ សមដូចព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់នៅក្នុងបិដកលេខ ៥២ ប្រារព្ធនឹងព្រះបាទសុប្បពុទ្ធ, បើយើងនិយាយតាមសាមញ្ញធម្មតា គឺព្រះបាទសុប្បពុទ្ធនេះ ត្រូវជាឪពុកក្មេករបស់ព្រះអង្គ ព្រោះព្រះនាងយសោធរា ហៅពិម្ពា ត្រូវជាកូនរបស់ព្រះបាទសុប្បពុទ្ធ តែព្រះបាទសុប្បពុទ្ធនេះ នៅថ្ងៃមួយ គាត់បានស្ទាក់ផ្លូវមិនឲ្យព្រះអង្គនិមន្តទៅបិណ្ឌបាត ពេលនោះព្រះអង្គក៏បានត្រាស់ថា ព្រះបាទសុប្បពុទ្ធនេះ ៧ ថ្ងៃទៀត ផែនដីនឹងស្រូប គ្រានោះព្រះបាទសុប្បពុទ្ធក៏បានតបទៅព្រះអង្គវិញថា ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងឡើងទៅលើប្រាសាទ ៧ជាន់ចាំមើលធរណីស្រូបខ្ញុំព្រះអង្គយ៉ាងម៉េច ។ ចាប់តាំងពីថ្ងៃនោះមក ព្រះបាទសុប្បពុទ្ធបានឡើងទៅលើប្រាសាទ ៧ ជាន់ ហើយបានដាក់ទាហាន យាមការពារគ្រប់ជាន់ ដោយអនុញ្ញាតឲ្យតែមនុស្សម្នាក់ សម្រាប់យកក្រយាហារទៅថ្វាយប៉ុណ្ណោះ នឹងបានផ្ដាំពួកទាហានទាំងអស់នោះទៀតថា ប្រសិនបើយើងមានការភ្លេចភ្លាំងស្មារតី ចុះមកខាងក្រោម សូមចាប់យើងទៅដាក់ខាងលើវិញ ។ ថ្ងៃទី ១ ទី ២ទី ៣ ទី ៤ ទី ៥ ទី ៦ ព្រះអង្គភ្លេចខ្លួនចុះមក ពួកទាហានបានចាប់ព្រះអង្គទៅដាក់ខាងលើវិញ តែដល់ថ្ងៃទី ៧ នេះ សេះដែលព្រះអង្គធ្លាប់ជិះ វាក៏បានស្រែកកញ្ជ្រៀវឡើង ធ្វើឲ្យព្រះអង្គនៅមិនសុខ ទ្រង់ក៏បានចុះមក ហើយគ្រានោះ ពួក

ទាហានយាមការពារទាំងឡាយ ក៏មិនបាននឹក ដើម្បីចាប់ព្រះអង្គទៅដាក់ខាងលើដូចមុនទៀតឡើយ គ្រាកាលព្រះអង្គចុះមកដល់ដីផែនដីក៏បានស្រូបធ្លាក់ទៅសោយទុក្ខនៅក្នុង អវីចិនរកទៅ ក្រោយមកព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

បុគ្គលទៅឰដ៏អាកាស ក្នុងកណ្ដាលសមុទ្រ កាន់ចន្លោះនៃភ្នំទាំងឡាយ ក៏មិនរួចចាកសេចក្ដីស្លាប់បាន ព្រោះប្រទេសលើផែនដីដែលបុគ្គលឋិតនៅហើយ សេចក្ដីស្លាប់គ្របសង្កត់មិនបាននោះ មិនដែលមានឡើយ ។

ម្យ៉ាងទៀតនៅក្នុង **គម្ពីរឃ្លាំងបរិយត្តិ** លោកបានសម្ដែងអំពីអំណាចរបស់មច្ចុរាជ ដែលនៅក្នុងលោកនេះ មិនមានអំណាចណាមួយអាចប្រៀបផ្ទឹមបានឡើយ គឺ ៖

១-យក្ខ បិសាច ប្រេត ពេលដែលខឹងក្រោធហើយ រមែងចូលទៅស្ថិតនៅក្នុងខ្លួនមនុស្សបាន តែមិនអាចចូលទៅស្ថិតក្នុងខ្លួនរបស់ **មច្ចុរាជ** បានឡើយ ។

២-ពួកមនុស្សអាចធ្វើការបន់ស្រន់ បួងសួងនូវយក្ខ បិសាច ឬប្រេត ដែលខឹងក្រោធឲ្យចេញបាន តែមិនអាចបន់ស្រន់ បួងសួងអង្វរករ **នូវមច្ចុរាជ** បានឡើយ ។

៣-ព្រះរាជាអាចដាក់អាជ្ញាចំពោះអ្នកប្រព្រឹត្តខុស អ្នកចង់

ដណ្ដើមយកនូវរាជសម្បត្តិ និងអ្នកដែលបៀតបៀនមនុស្សទាំងឡាយតាមសមគួរបាន តែមិនអាចដាក់អាជ្ញាបំពោះ **មច្ចុរាជ** បានឡើយ ។

៤-បុគ្គលដែលប្រព្រឹត្តខុស គិតដណ្ដើមយកនូវរាជសម្បត្តិ និងអ្នកដែលបៀតបៀនមនុស្សទាំងឡាយ អាចមានឱកាសសូមឲ្យព្រះរាជា អត់ឱនទោសឲ្យបាន តែមិនអាចសុំឲ្យ **មច្ចុរាជ** អត់ឱនទោសឲ្យបានឡើយ ។

៥-**មច្ចុរាជ** មិនមានសេចក្ដីអាល័យ ត្រេកអរថា បុគ្គលនេះជាក្សត្រ បុគ្គលនេះជាព្រាហ្មណ៍ (បុគ្គលនេះជាមាតា បុគ្គលនេះជាបិតា បុគ្គលនេះជាកូន...) ឬជាបុគ្គលមាំមួន មានតេជៈច្រើនឡើយ ។

៦-រាជសីហ៍ ខ្លាដំបង ខ្លារខិន រមែងញាំញី ទំពាស៊ីនូវសត្វសត្វបាន តែមិនអាចញាំញី ទំពាស៊ីនូវ **មច្ចុរាជ** បានឡើយ ។

៧-បុគ្គលអ្នកលេងកលល្បិច កាលប្រើនូវកលល្បិចក្នុងទីលាន (កីឡាជាដើម) រមែងអាចបន្លំភ្នែករបស់មហាជនឲ្យវង្វេងជឿបាន តែមិនអាចបន្លំភ្នែក **មច្ចុរាជ** បានឡើយ ។

៨-អាសិរពិស ដែលមានពិសសាហាវ ពេលខឹងក្រោធពួកមនុស្សហើយ រមែងចឹក ខាំមនុស្សឲ្យដល់នូវសេចក្ដីស្លាប់បាន តែមិនអាចចឹក ខាំនូវ **មច្ចុរាជ** បានឡើយ ។

៩-អាសិរពិស ពេលខឹងក្រោធ ចិកខាំនូវបុគ្គលណាហើយ គ្រូពេទ្យ រមែងអាចបន្សាបនូវពិសបាន តែមិនអាចបន្សាបពិសរបស់ **មច្ចុរាជ** បានឡើយ ។

១០-គ្រូពេទ្យដែលមានឈ្មោះល្បីល្បាញ រមែងអាចកម្ចាត់នូវពិសរបស់ស្តេចនាគបាន តែគ្រូពេទ្យទាំងនោះ ត្រូវស្លាប់ទាំងអស់ លុះក្នុងអំណាចនៃ **មច្ចុរាជ** ។

១១- ពួកវិជ្ជាធរ កាលរាយវិជ្ជាឈ្មោះមោរៈ រមែងបបាំងខ្លួនបាន តែមិនអាចបបាំងខ្លួនកុំឲ្យ **មច្ចុរាជ** ឃើញបានឡើយ ។

១២-បុគ្គលដែលប្រកបដោយកម្លាំងកាយក្តីកម្លាំងចិត្តក្តី និងអាចយកឈ្នះកម្លាំងរបស់ **មច្ចុរាជ** បាននោះ គឺមិនមានឡើយ ។

១៣-ព្រះរាជាអាចញាំញីនូវសេនាប្រកបដោយអង្គ ៤ ដែលគួរឲ្យញញើតបាន ហើយដណ្តើមយកជ័យជម្នះបាន តែមិនអាចយកជ័យជម្នះលើសេនារបស់ **មច្ចុរាជ** បានឡើយ ។

១៤-ព្រះរាជាដែលក្លាហាន រមែងបង្ក្រាបនូវនគររបស់សត្រូវឲ្យចុះចូល តែមិនអាចបង្ក្រាបនូវសេនារបស់ **មច្ចុរាជ** បានឡើយ ។

១៥-ព្រះរាជាអាចលោមព័ទ្ធដោយកម្លាំងពលទាំង ៤ ហើយអាចរួចផុតអំពីក្រញាំដៃរបស់សត្រូវបាន តែមិនអាចរួចផុតអំពីក្រញាំដៃរបស់ **មច្ចុរាជ** បានឡើយ ។

១៦-ដំរីចុះប្រេង អាចជាន់ញាំញីនូវនគរទាំងឡាយនិងអាច សម្លាប់នូវមនុស្សទាំងឡាយបាន តែមិនអាចញាំញី សម្លាប់នូវសេនារបស់ **មច្ចុរាជ** បានឡើយ ។

១៧-នាយព្រានធ្នូ ដែលបានហ្វឹកហាត់មកល្អហើយ អាចយិតធ្នូបានឆ្ងាយ និងបាញ់បានត្រង់ មិនភ្លាត់ តែមិនអាចបាញ់ឲ្យត្រូវ ចំ នូវសេនារបស់ **មច្ចុរាជ** បានឡើយ ។

✪. **មច្ចុរាជ** នេះ គឺជាយក្ខ ដែលទំពាស៊ីនូវជីវិតរបស់សព្វសត្វទាំងឡាយឲ្យអស់ទៅ ឲ្យខ្ចីទៅ ឲ្យខើចទៅ...ជារៀងរាល់ថ្ងៃ ។ និង **មច្ចុរាជ** នេះ ប្រៀបដូចជាភ្នំថ្មតាន់ ដ៏ធំទូលាយ ទល់នឹងអាកាស ហើយរលំចុះមកកិននូវពួកសត្វដែលឋិតនៅក្នុងទិសទាំង ៤ ដូច្នោះ ។ **មច្ចុរាជ** នេះទំពាស៊ីនូវជីវិតរបស់មនុស្សគ្រប់គ្នា ទោះបីអ្នកនោះ ជាព្រះពុទ្ធ ជាព្រះបច្ចេកពុទ្ធ ជាព្រះអគ្គសាវ័ក ជាព្រះអរិយសាវ័ក អរិយសាវិកា ជាសេដ្ឋី ជាគហបតី ជាគហបតីមហាសាល ជាព្រះសង្ឃក្តី ក្សត្រក្តី អ្នកមានយសក្តី អ្នកឥតយសក្តី អ្នកមានក្តី អ្នកក្រក្តី បណ្ឌិតក្តី ពាលក្តី អ្នកមានរូបល្អក្តី អ្នកមានរូបអាក្រក់ក្តី អ្នកធ្វើល្អក្តី អ្នកធ្វើអាក្រក់ក្តី ជាដើម អ្នកទាំងអស់នេះក៏មិនមានវិធីការពារ ឲ្យរួចផុតអំពីកណ្តាប់មាត់របស់មច្ចុរាជបានឡើយ ។ **អ្នកទាំងអស់នេះ ត្រូវបង់ពន្ធន៍ជីវិតឲ្យ មច្ចុរាជ** ក្នុងមួយ

ថ្ងៃ **២៤ ម៉ោង ស្មើៗគ្នា** មិនមានតិចច្រើនជាងគ្នានោះឡើយ ។ ព្រោះហេតុដូច្នោះ តើយើងត្រូវគិតយ៉ាងណា? ត្រូវប្រញាប់ប្រញាល់ធ្វើអំពើល្អឬក៏ត្រូវធ្វេសប្រហែសក្នុងការសាងល្អម្យ៉ាងទៀត យើងកុំភ្លេចពាក្យមួយថា

បោលអ្វីបោលបាន តែកុំបោលប្រាណ ឈានធ្លាក់រណ្តៅ

បើបានជាភ្នាត់ កុំឲ្យធ្លាក់ជ្រៅ ប្រឹងឡើងណាពៅ កុំនៅនាំជ្រួល ។

បោលមាស បោលប្រាក់ បោលយស បោលសក្តិ បោលកូន បោលប្តី បោលប្រពន្ធ បោលផ្ទះ បោលដី ស្រែ ចំការជាដើម បោលទាំងអស់នេះ គឺជាការបោលធម្មតាទេ តែអ្វីដែលសំខាន់ជាងនេះទៅទៀតនោះគឺកុំបោលខ្លួនឯងទៅក្នុងអំពើអាក្រក់ឲ្យសោះ ត្រូវតែខិតខំសាងខ្លួនឡើងឲ្យតាំងនៅក្នុងអំពើល្អ ណាមួយដំណើរជីវិតរបស់នេះ មិនមានយកអ្វីទៅក្រៅតែអំពីសេចក្តីល្អរបស់យើងឡើយ ។ សមដូចព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា **ជរូបនីតស្ស ន សន្តិ តាណា** កាលបើបុគ្គលត្រូវជរានាំចូលទៅរកមរណៈហើយ រមែង**មិនមានវិធីការពារឡើយ ។** រឿងសេចក្តីល្អនេះ នឹងមាននិយាយជាបន្តនៅក្នុងចំណុចខាងក្រោម ។

៣/ឯតំ ភយំ មរណេ បេក្ខមានោ បុញ្ញានិ កយិរាថ សុខាវហានិ *បុគ្គលកាលបើសម្លឹងឃើញភ័យ ក្នុងសេចក្ដីស្លាប់នេះហើយ គួរតែខិតខំធ្វើបុណ្យទាំងឡាយ ដែលជាគុណជាតិនាំសេចក្ដីសុខមកឲ្យ ។*

សេចក្ដីនៃចំណុចទីបីនេះ *នៅក្នុងគម្ពីរសារត្ថបកាសនី អដ្ឋកថាសំយុត្តនិកាយ សគាថវគ្គ បានពន្យល់ពាក្យថា **ឯតំ ភយំ** គឺបានដល់ភ័យ ៣ យ៉ាងគឺ ភ័យអំពីសេចក្ដីស្លាប់ ១ ភ័យអំពីការមានអាយុតិច ១ ភ័យអំពីការមិនបានធ្វើនូវទីពឹង គឺសេចក្ដីល្អរបស់បុគ្គលដែលត្រូវជរានាំចូលទៅរកមរណៈ ១ ។*

*លោកក៏បានពន្យល់ពាក្យតទៅទៀតថា **បុញ្ញានិ កយិរាថ សុខាវហានិ** គឺវិញ្ញូជនដែលជាបណ្ឌិត ជាសប្បុរស (កាលបើបានឃើញនូវភ័យនៃសេចក្ដីស្លាប់នេះហើយ) គប្បីខិតខំធ្វើបុណ្យទាំងឡាយ ដែលជាគុណជាតនាំសេចក្ដីសុខមកឲ្យ ។*

ពាក្យថា **បុណ្យ** *នេះ គឺជាភាសាសំស្ក្រឹត, ភាសាបាលីថា* **បុញ្ញៈ** *បើជាភាសាខ្មែរថា **ជម្រះ** ឬ **សម្អាត់** ។ សមដូចបទវិគ្រោះដែលលោកចងទុក នៅក្នុង**គម្ពីរអភិធានប្បទីបិកាសូចិ** ថា ៖*

សន្តានំ បុនាតិ សោធេតីតិ → បុញ្ញំ *ប្រែថា ធម្មជាតឯណាដែលជម្រះសន្តានចិត្តឲ្យស្អាតបាន ធម្មជាតនោះ ឈ្មោះថា* **បុណ្យ** *ដូច្នេះ ។*

ន័យមួយទៀតថា៖ **បុណ្យ** *លោកសំដៅយក* ***សេចក្ដីសុខចម្រើន ដែលត្រូវបានដល់អ្នកធ្វើ ។*** *ដូចមានព្រះពុទ្ធភាសិតសម្ដែងទុកនៅក្នុងគម្ពីរ អង្គុត្តរនិកាយ សត្តនិបាតថា៖* **មា ភិក្ខវេ បុញ្ញានំ ភយិត្ថ សុខស្សេតំ ភិក្ខវេ អធិវចនំ យទិទំ បុញ្ញានំ** *សេចក្ដីថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ* ***អ្នកទាំងឡាយកុំខ្លាចបុណ្យឲ្យសោះ ។*** *ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះពាក្យដែលហៅថា* **បុណ្យនុ៎ះ** មិនគឺអ្វីដទៃ *ឡើយគឺជាឈ្មោះនៃសេចក្ដីសុខ,សេចក្ដីសុខនុ៎ះសោត ក៏ជាសេចក្ដីសុខរបស់បុណ្យ ដូច្នេះ ។*

ព្រះពុទ្ធភាសិតនេះ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធបរមគ្រូជាម្ចាស់ ទ្រង់ត្រាស់ទេសនាថា បើបុរសស្ត្រីណាមួយបានធ្វើបុណ្យ ត្រូវខិតខំធ្វើបុណ្យនោះឲ្យរឿយៗគឺទ្រង់ដាស់តឿនពុទ្ធបរិស័ទឲ្យប្រឹងធ្វើបុណ្យដែលជាហេតុ គឺជាធម្មជាតិជម្រះសន្ដានចិត្តឲ្យប្រាសចាកសេចក្ដីលោភៈទោសៈ មោហៈ ឲ្យញឹកញាប់ដើម្បីយកបុណ្យដែលជាផលគឺសេចក្ដីចម្រើននោះឯង ព្រោះអ្នកដែលបានធ្វើចិត្តឲ្យប្រាសចាកអកុសល ៣ យ៉ាងជាដើមនោះ បានឈ្មោះថា ***អ្នកមានចិត្តជាបុណ្យ ។*** *ធម្មជាតិរបស់អ្នកមានចិត្តជាបុណ្យនោះឯង តែងធ្វើនូវបុញ្ញកិរិយាវត្ថុទាំងឡាយមាន ការធ្វើទាន រក្សាសីល ចំរើនមេត្តាភាវនាជាដើម បានដោយងាយ, ការធ្វើទាន រក្សាសីល ចម្រើន*

ការនោហ្នឹងហើយ លោកហៅថា **ធ្វើបុណ្យ** ។ បុណ្យនេះហើយ ដែលជាហេតុផ្តួចផ្តើម ឲ្យកើតកម្រៃផល គឺសេចក្តីសុខសប្បាយ ដោយយសសក្តិ សម្បត្តិ បរិវារ អាយុយឺនយូរ និងសតិបញ្ញាឲ្យ បានផលជាតិនេះ និងបរជាតិ គឺជាតិខាងមុខ ។

បុណ្យ កាលកើតឡើងហើយ រមែងតាក់តែងនូវចិត្តឲ្យមាន សភាពល្អឡើងធ្វើឲ្យចិត្តអាចជ្រើសរើសគិតចំពោះរឿងណា ដែល ល្អ ត្រូវ ដែលគួរ ដែលមានប្រយោជន៍ ហើយនិយាយបានល្អ ធ្វើ បានល្អ តាមដែលគិតនោះ ។

បុណ្យនេះ ពិតមែន តែមនុស្សយើងទូទៅមើលដោយភ្នែក មិនឃើញក៏ដោយ តែក៏អាចដឹងនូវអាការៈរបស់បុណ្យឬផលរបស់ បុណ្យបាន គឺកាលបុណ្យកើតឡើងហើយ រមែងតាក់តែងនូវចិត្ត ឲ្យសប្បាយ រីករាយត្រជាក់ស្ងប់ ប្រៀបបាននឹងភ្លើងអគ្គិសនីយ៍ សូម្បីយើងមើលមិនឃើញតួភ្លើងដោយត្រង់តែយើងអាចទទួលដឹង អាការៈរបស់ភ្លើងបាន ដូចពេលដែលភ្លើងនោះចូលទៅក្នុងអំពូល ភ្លើងហើយ ក៏មានពន្លឺឡើង ឬកាលភ្លើងនោះឆ្លងចូលទៅក្នុងកង្ហារ ឬម៉ាស៊ីនត្រជាក់ហើយ សេចក្តីត្រជាក់ រមែងកើតឡើងជាដើម ។

បុណ្យដែលកើតឡើងហើយ តែងសន្សំទុកនៅក្នុងចិត្តទាំង អស់ មិនសាបសូន្យទៅណាទេ សូម្បីបុគ្គលនោះធ្វើមរណកាល

ទៅ ចិត្តរមែងនាំយកនូវបុណ្យនោះ ចូលភព ចូលជាតិទៅ ។

កាលយើងទម្លាប់ចូលចិត្តធ្វើបុណ្យឲ្យរឿយៗ ចិត្តរបស់យើង នឹងពេញទៅដោយបុណ្យហើយកិលេសផ្សេងៗនឹងមិនមានឱកាស គ្របសង្កត់ចិត្តយើងបានឡើយ ធ្វើឲ្យចិត្តត្រជាក់ស្ងប់មិនមានសេចក្ដី កង្វល់ ដូចជាមិនគិតចង់បានទ្រព្យសម្បត្តិអ្នកដទៃ មិនជាប់ជំពាក់ ក្នុងវត្ថុកាមផ្សេងៗ គិតតែពីសាងសេចក្ដីល្អឲ្យខ្លួនឯងប៉ុណ្ណោះ ។

ចំពោះពាក្យថា **បុណ្យនេះ** គឺជាឈ្មោះនៃសេចក្ដីសុខ, សេចក្ដីសុខ ក៏គឺជាឈ្មោះរបស់បុណ្យ ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គល ដែលប្រាថ្នានូវសេចក្ដីសុខដល់ខ្លួននោះ ត្រូវខំសាងបុណ្យឲ្យបាន ច្រើន និងឲ្យប្រញាប់ប្រញាល់រួសរាន់ កុំបង្អែបង្អង់យូរឡើយ ។ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធបរមគ្រូនៃយើង ទ្រង់ត្រាស់ទុកនៅក្នុង **បាបវគ្គ គាថាធម្មបទ**, បិដកលេខ៥២ថាៈ

អភិត្ថរេថ កល្យាណេ បាបា ចិត្តំ និវារយេ ទន្ធំ ហិ ករតោ បុញ្ញំ បាបស្មឹ រមតី មនោ ។ បុគ្គលគួរប្រញាប់ប្រញាល់ ធ្វើអំពើល្អ គួរឃាត់ចិត្តចាកបាប ព្រោះថា កាលបើបុគ្គលធ្វើបុណ្យ យឺតយូរ ចិត្តរមែងត្រេកអរក្នុងបាប ។

សេចក្ដីនេះនៅក្នុងគម្ពីរអដ្ឋកថា គាថាធម្មបទ លោកក៏បាន ពន្យល់ថាៈគប្បីធ្វើភ្លាមៗគឺថា ឲ្យឆាប់ៗ ។ ពិតណាស់ បុគ្គលណា

ទោះបីជាបុរសក្តី ស្ត្រីក្តី កាលបើចិត្តកើតឡើងថា នឹងធ្វើកុសលណាមួយ មានការធ្វើទានជាដើម គួរធ្វើភ្លាមៗ គឺថា ធ្វើឲ្យឆាប់ៗ ដោយគិតថា យើងនឹងធ្វើមុន ។ កុំឲ្យបុគ្គលដទៃបានឱកាសធ្វើមុនឲ្យសោះៗ ឬបើជាបព្វជិត កាលធ្វើវត្តទាំងឡាយ មានឧបជ្ឈាយវត្តជាដើម គឺមិនឲ្យឱកាសដល់បព្វជិតដទៃ គួរធ្វើឲ្យឆាប់ៗ ដោយគិតថា យើងនឹងធ្វើមុន ។ ហើយបុគ្គលគប្បីហាមឃាត់ចិត្តចាកបាបកម្ម មានកាយទុច្ចរិតជាដើម ឬអកុសលចិត្តប្បាទក្នុងទីទាំងពួង ។ ក៏បុគ្គលណាវល់តែគិតយ៉ាងនេះថា យើងនឹងឲ្យទាន, នឹងយើងធ្វើបុណ្យ, តើផលនឹងសម្រេចដល់យើង ឬក៏មិនសម្រេចហ្ន៎? នេះឈ្មោះថា ធ្វើបុណ្យយឺតយូរ ដូចជាបុគ្គលដើរតាមផ្លូវរអិល, ចិត្តបាបរបស់បុគ្គលនោះរមែងបានឱកាស ដូចមច្ឆរិយចិត្ត ១០០០ ដួងរបស់ព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះឯកសាដក ដូច្នោះៗ កាលបើបុគ្គលធ្វើបុណ្យយឺតយូរ ដូច្នេះ ចិត្តរមែងត្រេកអរក្នុងបាប, ព្រោះថា ក្នុងវេលាដែលធ្វើបុណ្យប៉ុណ្ណោះ ទើបចិត្តនេះត្រេកអរក្នុងកុសល, ផុតអំពីនោះហើយ រមែងបង្អោនទៅរកអំពើអាក្រក់ដោយពិត ។

នៅក្នុង **ជរាសូត្រ**, បិដកលេខ ២៩ មានទេវតាមួយអង្គ មានរស្មីដ៏រុងរឿង នាពាក់កណ្តាលអធ្រាត្រ បានចូលទៅគាល់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ លុះចូលទៅដល់ហើយបានក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះអង្គ រួចក៏អង្គុយនៅក្នុងទីដ៏សមគួរលុះអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ក៏បាន

ទូលសួរនូវចម្លល់របស់ខ្លួនថា ៖

កឹសុ ចោរេហិ ទូហរំ អ្វីហ្ន៎ ដែលពួកចោរនាំទៅមិនបាន ។

ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់តបថា៖

បុញ្ញំ ចោរេហិ ទូហរំ បុណ្យ ពួកចោរនាំទៅមិនបាន ។

សេចក្តីនេះ នៅក្នុងគម្ពីរសារត្ថបកាសនី អដ្ឋកថាសំយុត្ត-និកាយ សគាថវគ្គ លោកបានពន្យល់ថា **បុណ្យ** បានដល់ **បុញ្ញចេតនា** (គឺចេតនាជាតួបុណ្យ) ហើយចេតនានេះជាសភាវៈមិនមានរូប ដែល បុគ្គលណាៗក៏ដោយ មិនអាចនាំទៅបានឡើយ ។

ឯនៅក្នុង **មិត្តសូត្រ**, បិដកលេខ ២៩ ក៏មានទេវតាមួយអង្គមានរស្មីដ៏រុងរឿង នាពាក់កណ្តាលអធ្រាត្រ បានចូលទៅគាល់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ លុះចូលទៅដល់ហើយ បានក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះអង្គរួចក៏អង្គុយនៅក្នុងទីដ៏សមគួរ លុះអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ក៏បានទូលសួរនូវចម្លល់របស់ខ្លួនដែរថា ៖

កឹ មិត្តំ សម្បរាយិកន្តិ អ្វីហ្ន៎ ជាមិត្តតាមទៅក្នុងភពខាងមុខ ។

ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់តបថា ៖

សយំ កតានិ បុញ្ញានិ តំ មិត្តំ សម្បរាយិកំ បុណ្យទាំងឡាយដែលគេធ្វើហើយដោយខ្លួនឯង ជាមិត្តជាប់តាមទៅក្នុងភពខាងមុខ ។

✍. រាល់អំពើល្អ សេចក្តីល្អ ដែលយើងគ្រប់គ្នាបានបំពេញ ហើយដោយកាយ វាចា ចិត្ត គឺសុទ្ធតែជាបុណ្យកុសលទាំងអស់ ។ បុណ្យនេះឯង ជាមិត្តជាប់តាមខ្លួនយើងទៅក្នុងជាតិខាងមុខ សម ដូចព្រះពុទ្ធវចនៈខាងលើ ។ បុណ្យអាចអភិសេកយើង ឲ្យបានទៅ ជាព្រះពុទ្ធ ព្រះបច្ចេកពុទ្ធ ជាអគ្គសាវ័ក ជាសាវ័កសាវិកាដ៏ល្អក៏ បាន ។ ព្រោះហេតុនោះ នៅក្នុង**និធិកណ្ឌសូត្រ** បិដកលេខ ៥២ ឬ ក៏នៅក្នុង **គម្ពីរឃ្លាំងបរិយត្តិភាគ ២** លោកបានសម្តែងអំពីអំណាច របស់បុណ្យថា ៖

-បុណ្យមិនមានអ្នកអាចមកដណ្តើមបាន

-បុណ្យជាប់តាមខ្លួនទៅគ្រប់ជំហាន

-បុណ្យនាំទៅកាន់ទេវលោក

-បុណ្យមិនជារបស់សាធារណៈដល់ជនដទៃ

-បុណ្យចោរនាំទៅមិនបាន

-បុណ្យធ្វើឲ្យសម្រេចនូវសេចក្តីប្រាថ្នាទាំងពួងបាន

-ប្រាថ្នារបស់ណារមែងបានរបស់នោះ ព្រោះបុណ្យ

-មានសប្បុរល្អព្រោះបុណ្យ

-មានសម្លេងពីរោះព្រោះបុណ្យ

-មានទ្រង់ទ្រាយល្អព្រោះបុណ្យ

-មានរូបល្អព្រោះបុណ្យ

-បានជាអ្នកធំព្រោះបុណ្យ

-មានបរិវារជាទីស្រឡាញ់ព្រោះបុណ្យ

-បានជាព្រះរាជាព្រោះបុណ្យ

-បានឥស្សរិយយសព្រោះបុណ្យ

-បានជាស្តេចចក្រពត្តិព្រោះបុណ្យ

-បានកើតជាមនុស្សព្រោះបុណ្យ

-បានជាទេវតាព្រោះបុណ្យ

-បានព្រះនិព្វានព្រោះបុណ្យ

-បានមិត្តល្អព្រោះបុណ្យ

-បានវិជ្ជានិងវិមុត្តិព្រោះបុណ្យ

-បែកធ្លាយក្នុងបដិសម្ភិទាទាំង ៤ ព្រោះបុណ្យ

-បានជាស្តេចទេវតាព្រោះបុណ្យ

-បានវិមោក្ខ ៣ វិមោក្ខ ៨ ព្រោះបុណ្យ

-បានជាពុទ្ធសាវ័កព្រោះបុណ្យ

-បានជាបច្ចេកពុទ្ធព្រោះបុណ្យ

-បានជាព្រះពុទ្ធក៏ព្រោះបុណ្យដែរ ។

ជីវិតរបស់បុគ្គលដែលមានបុណ្យ គឺជាជីវិតដែលមាននូវអ្វីៗ

ទាំងអស់ ជាជីវិតដែលពោរពេញទៅដោយសេចក្ដីសុខ មិនមែនដូចពាក្យគេថា មានលុយមានអ្វីៗទាំងអស់នោះទេ ព្រោះលុយមិនអាចធ្វើឲ្យយើងគេចផុតពីកើត ចាស់ ឈឺ ស្លាប់បានទ មានតែបុណ្យទេ ដែលធ្វើឲ្យយើងរួចផុតអំពីការចាស់ ឈឺ ស្លាប់ និងសេចក្ដីទុក្ខទាំងឡាយបាន ។

ម្យ៉ាងទៀត នៅក្នុង **ទុតិយសីលយសូត្រ**, បិដកលេខ ៣៩ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ជាមួយនឹងលោកអនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋីអំពីបុថុជ្ជន **ដែលមិនខ្លាចស្លាប់**, ដែលកាលនោះ អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋីឈឺធ្ងន់ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា៖

ម្នាលគហបតី អរិយសាវ័កជាអ្នកចេះដឹងច្រើន ប្រកបដោយធម៌ ៤ យ៉ាង រមែងមិនតក់ស្លុត មិនរន្ធត់ មិនខ្លាចស្លាប់ទៅខាងមុខទេ ។ **ធម៌ ៤ នោះគឺ ៖**

ម្នាលគហបតី អរិយសាវ័កក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកប្រកបដោយសេចក្ដីជ្រះថ្លាមិនកម្រើកក្នុងព្រះពុទ្ធ ហើយពិចារណាឃើញសេចក្ដីជ្រះថ្លាមិនកម្រើកក្នុងព្រះពុទ្ធ ។...

ម្នាលគហបតី ម្យ៉ាងទៀត អរិយសាវ័កជាអ្នកចេះដឹងប្រកបដោយសេចក្ដីជ្រះថ្លាមិនកម្រើកក្នុងព្រះធម៌ ហើយពិចារណាឃើញសេចក្ដីជ្រះថ្លាមិនកម្រើកក្នុងព្រះធម៌ ។...

ម្នាលគហបតី ម្យ៉ាងទៀត អរិយសាវ័កជាអ្នកចេះដឹង

ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លា មិនកម្រើកក្នុងព្រះសង្ឃ ហើយពិចារណា ឃើញសេចក្តីជ្រះថ្លាមិនកម្រើកក្នុងព្រះសង្ឃ ។...

ម្នាលគហបតី ម្យ៉ាងទៀត អរិយសាវ័កជាអ្នកចេះដឹងប្រកបដោយអរិយកន្តសីល ជាសីលមិនដាច់ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសមាធិ ។ កាលបើអរិយសាវ័កនោះ ពិចារណាឃើញនូវអរិយកន្ត-សីលទាំងនោះក្នុងខ្លួន រមែងមិនតក់ស្លុត មិនរន្ធត់ មិនខ្លាចស្លាប់ទៅខាងមុខឡើយ ។

ម្នាលគហបតីអរិយសាវ័កជាអ្នចេះដឹងប្រកបដោយធម៌៤នេះឯងហើយ រមែងមិនតក់ស្លុត មិនរន្ធត់ មិនខ្លាចស្លាប់ទៅខាងមុខ ។

ម្យ៉ាងទៀតនៅក្នុង ***សៀវភៅធម្មាវលី***, លោកក៏បានសម្តែងទៀត អំពីបុគ្គលដែលមិនខ្លាចស្លាប់ **ព្រោះមានធម៌ ៤ យ៉ាងគឺះ**

១/ជាបុគ្គលប្រាសចាកចាគ:(សេចក្តីតម្រេក)ក្នុងកាម

២/ជាបុគ្គលមិនមានសេចក្តីស្រឡាញ់ក្នុងកាយ

៣/ជាបុគ្គលបានធ្វើបុណ្យទុកមកច្រើន

៤/ជាបុគ្គលអស់សេចក្តីសង្ស័យ គឺបានសម្រេចធម៌ ។

ឯចំណែកនៅក្នុង **មង្គលសូត្រ**, បិដកលេខ ៥២ ព្រះអង្គបានទ្រង់ត្រាស់ជាមួយទេវតាថា៖ **បុព្វេ ច កតបុញ្ញតា** ភាពនៃបុគ្គលដែលបានធ្វើបុណ្យទុកមក **គឺជាមង្គលដ៏ឧត្តម ។**

សូមពុទ្ធបរិស័ទ្ធសិក្សាពីជីវិតរបស់បុគ្គលមានបុណ្យ

*នៅក្នុង **បិដកលេខ ៥២**, មួយអន្ទើដោយអដ្ឋកថា គាថា-ធម្មបទ លោកបានសម្តែងអំពីជីវិតរបស់ធម្មិកឧបាសក គាត់គឺជាឧបាសកមួយរូប ដែលមានសទ្ធាជ្រះថ្លានៅក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា និងគាត់ក៏ជាប្រធានលើឧបាសកប្រមាណ ៥០០ នាក់ ។ ឧបាសកនេះគាត់ មានបុត្រធីតា១៤ នាក់, បុត្រធីតាទាំងអស់នោះ គឺជាកូនល្អ ចេះស្តាប់ឪវាទ, ហើយគាត់តែតែងដឹកនាំក្រុមគ្រួសារមានករិយាជាដើម ឲ្យជាអ្នកត្រេកអរក្នុងទាន, ជាអ្នកមានសីល, មានកល្យា-ណាធម៌ ,មានសេចក្តីល្អនៅក្នុងជីវិត ។ មួយជីវិតរបស់គាត់គឺមានតែអំពើល្អ ។ ក្រោយមកគាត់ក៏បានធ្លាក់ខ្លួនឈឺ ងើបមិនរួចពីគ្រែ តែគាត់មានប្រាថ្នាដើម្បីនឹងស្តាប់ព្រះធម៌ដ៏ល្អល្អះ របស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទើបបានឲ្យកូនទៅនិមន្តព្រះសង្ឃអំពីវត្តជេតពន មកដើម្បីស្វាធ្យាយព្រះធម៌ ពេលដែលព្រះសង្ឃនិមន្ត មកដល់គង់នៅលើអាសនៈហើយ គាត់ក៏បាននិយាយថា បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន សូមលោកម្ចាស់ មេត្តាស្វាធ្យាយនូវព្រះសូត្រណាមួយដល់ខ្ញុំព្រះអង្គចុះ ។*

គ្រានោះលោកក៏បានពោលថា ម្នាលឧបាសក អ្នកចង់ស្តាប់នូវព្រះសូត្រណា? គាត់ក៏បាននិយាយតបថា សតិប្បដ្ឋានសូត្រ លោកក៏បានស្វាធ្យាយនូវសតិប្បដ្ឋានសូត្រទៅ ។ នៅពេលដែល

គាត់កំពុងស្តាប់ធម៌នោះ ស្រាប់តែទេវតានៅក្នុងឆកាមាវចរសួគ៌ ៦ ជាន់ មានរថ ៦ គ្រឿង ប្រដាប់ដោយគ្រឿងអលង្ការគ្រប់យ៉ាង ទឹមដោយសេះសិន្ធព ១០០ ទំហំ ១៥៥ យោជន៍ ឈរនៅលើអាកាស ម្នាក់ៗស្រែកអញ្ជើញគាត់ថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន យើងនឹងនាំលោកទៅកាន់ឋានរបស់យើង, យើងនឹងនាំលោកទៅកាន់ឋានរបស់យើង សូមលោកកើតនៅក្នុងទីនេះ ដើម្បីសេចក្តីត្រេកអរក្នុងទេវលោករបស់យើង ដូចបុគ្គលទម្លាយភាជនៈដី ហើយកាន់យកភាជនៈមាស ។

គាត់មិនប្រាថ្នាដើម្បីឲ្យមានអន្តរាយ ដល់ការស្តាប់ព្រះធម៌ ទើបនិយាយតបថា **ចូរបង្អង់សិន ចូរបង្អង់សិន។** ឯចំណែកពួកភិក្ខុដែលកំពុងស្វាធ្យាយព្រះធម៌ និងកូនៗរបស់គាត់ មានការយល់ខុសដូច្នេះហើយលោកក៏បានឈប់សូត្រ ហើយនិមន្តទៅវត្តអស់ទៅ ។ ឯកូនរបស់គាត់ក៏បាននាំគ្នាយំ ហើយនិយាយថា ពីដើមឪពុករបស់យើងមិនឆ្អែតដោយការស្តាប់ធម៌ទេ តែឥឡូវនេះបែរជាហាមឃាត់លោកមិនឲ្យស្វាធ្យាយព្រះធម៌វិញ ដែលឈ្មោះថា សត្វមិនខ្លាចចំពោះសេចក្តីស្លាប់មិនមាន ដូច្នេះហើយក៏បាននាំគ្នាយំ ។ លុះបន្តិចក្រោយមក គាត់មានស្មារតីឡើងវិញ ឃើញកូនៗអង្គុយយំដូច្នោះក៏បានសួរថា ហេតុអ្វី បានជាពួកឯងនាំគ្នាយំ ? កូនៗក៏បានប្រាប់ថា បិតាឲ្យនិមន្តភិក្ខុមកហើយ ដើម្បីស្តាប់ធម៌ តែបែរជាហាម

ឃាត់ទៅវិញ ព្រោះដូច្នេះ ពួកខ្ញុំគិតថា ឈ្មោះថា សត្វមិនខ្លាច ចំពោះសេចក្ដីស្លាប់មិនមាន ទើបនាំគ្នាយំសោកទៅ ។ ហើយគាត់ក៏បានសួររកលោក គ្រានោះកូនៗរបស់គាត់ក៏បានប្រាប់ថា លោកនិមន្តទៅវត្តវិញហើយ ព្រោះលោកគិតថា បិតាឈប់ឲ្យសូត្រហើយ ។ គាត់ក៏បាននិយាយតបវិញថា បិតាមិនបានឃាត់លោកទេ បិតានិយាយជាមួយទេវតាទេតើ ។ កូនៗនិយាយថា ទេវតានៅឯណា ម្ដេចមិនឃើញ? ឧបាសកនោះនិយាយតបថា កម្រងផ្កាសម្រាប់បិតាមានដែរឬទេ? កូនថា មាន ហើយគាត់ក៏បានសួរកូនៗថា តើឋានមួយណា គួរជាទីត្រេកអរជាង ។ កូនៗក៏បាននិយាយថា ឋានតុសិត គឺជាទីនៅនៃព្រះពោធិសត្វគ្រប់ៗព្រះអង្គ ។ បើដូច្នោះ ពួកឯងចូរអធិដ្ឋានថា សូមកម្រងផ្កានេះ ចូរទៅជាប់នឹងរាជរថដែលមកអំពីឋានតុសិតចុះ ហើយចូរបោះទៅ ។ មហាជនឃើញតែកម្រផ្កានោះ តែមិនឃើញរាជរថទេ ។ ឧបាសកនិយាយថា អ្នកទាំងឡាយឃើញកម្រងផ្កានោះទេ ? បុត្រឆ្លើយថា ឃើញ ។ គាត់ក៏បាននិយាយទៀតថា កម្រងផ្កានោះព្យួរនៅហ្នឹងរាជរថដែលមកអំពីភពតុសិត យើងនឹងទៅកាន់តុសិត ពួកឯងកុំព្រួយ ហើយបើពួកឯងមានបំណងចង់ទៅកើតជាមួយយើង ចូរខិតខំធ្វើបុណ្យតាមទំនងដែលយើងធ្វើហើយចុះ ហើយក៏ធ្វើកាលកិរិយា បដិសន្ធិនៅលើរាជរថដែលមកអំពីឋានតុសិត គាត់មានអត្តភាពកំពស់ប្រមាណ ៣

គាវុត ប្រដាប់ដោយគ្រឿងអលង្ការ ៦០រទេះកើតហើយក្នុងខណៈនោះ។ មានស្រីទេពអប្សរ ១០០០ នាក់ចោមរោម និងមានវិមានកែវប្រមាណ២៥ យោជន៍ កើតប្រាកដ ។

ក្រោយមក ព្រះសាស្តាទ្រង់បានជ្រាបរឿងរ៉ាវជីវិតរបស់អ្នកមានបុណ្យឈ្មោះធម្មិកឧបាសកហើយ ក៏ទ្រង់ត្រាស់ព្រះគាថាថាៈ

ឥធ មោទតិ បេច្ច មោទតិ កតបុញ្ញោ ឧភយត្ថ មោទតិ
សោ មោទតិ សោ បមោទតិ ទិស្វា កម្មវិសុទ្ធិមត្តនោ។

បុគ្គលអ្នកធ្វើបុណ្យទុក រមែងរីករាយក្នុងលោកទាំងពីរ គឺរីករាយក្នុងលោកនេះ ១ រីករាយក្នុងលោកខាងមុខ ១ បុគ្គលនោះរមែងរីករាយស្រស់ស្រាយ ព្រោះឃើញអំពើបរិសុទ្ធរបស់ខ្លួន ។

សូមពុទ្ធបរិស័ទ្ធសិក្សាពីជីវិតរបស់បុគ្គលមានបុណ្យ

ម្យ៉ាងទៀត នៅក្នុងបិដកលេខ ៥២, មួយអន្លើដោយអដ្ឋកថាគាថាធម្មបទ លោកបានសម្តែងអំពីជីវិតរបស់អ្នកមានបុណ្យ គឺនន្ទិយឧបាសក ។ នន្ទិយឧបាសកនេះ គាត់គឺជាទានាធិបតីមួយរូបនៅក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា គាត់បានកសាងនូវសេនាសនៈ(កុដិ) វេរប្រគេនព្រះភិក្ខុសង្ឃដែលមានព្រះជាប្រធាន ដោយចិត្តជ្រះថ្លា វេររួចច្រួចទឹកស្រេចកាលណាស្រាប់តែវិមានប្រាសាទ កើតឡើងនៅឋានទេវលោកដ៏ល្អល្អះ មានស្រីទេពអប្សរ ១០០០ នាក់ រង់ចាំនៅ

ក្នុងវិមាននោះ ថ្ងៃមួយព្រះមហាមោគ្គល្លាន ដែលជាទុតិយសាវ័កកំពូលខាងឫទ្ធិ បាននិមន្តទៅកាន់ឋានទេវតា ឃើញវិមាននោះល្អមានតែស្រីទេពអប្សរ តែមិនមានទេវបុត្រ ដូច្នោះ ក៏សាកសួរនាងស្រីទេពអប្សរទាំងនោះថា តើនេះជាវិមានរបស់អ្នកណា ? នាងស្រីទេពអប្សរទាំងនោះតបថា នេះជាវិមានរបស់នន្ទិយឧបាសកក្រោយមក ព្រះមហាមោគ្គល្លានក៏បាននិមន្តត្រឡប់មកវិញ ហើយស្រីទេពអប្សរទាំងនោះ ក៏បានផ្ដាំនឹងលោកថា សូមលោកម្ចាស់ប្រាប់នន្ទិយឧបាសកផងថា ចូរឆាប់ទម្លាយភាជនៈឆ្នាំងដី ហើយកាន់យកភាជនៈមាសវិញ ។

ព្រះមហាមោគ្គល្លាន បានដឹងរឿងនេះហើយ ក៏យកទៅទូលព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គក៏បានត្រាស់ព្រះគាថាប្រារព្ធនឹងជីវិតរបស់នន្ទិយៈថា៖

ចិរប្បវាសឹ បុរិសំ ទូរតោ សោត្ថិមាគតំ ញាតី មិត្តា សុហជ្ជា ច អភិនន្ទន្តិ អាគតំ តថេវ កតបុញ្ញម្បិ អស្មា លោកា បរំ គតំ បុញ្ញានិ បដិគ្គណ្ហន្តិ បិយំ ញាតីវ អាគតំ ។

ពួកញាតិក្ដី មិត្តក្ដី សំឡាញ់ក្ដី រមែងត្រេកអរនឹងបុរសដែលឃ្លាតគ្នាអស់កាលយូរ មកអំពីចម្ងាយដោយសួស្ដី មកដល់ហើយយ៉ាងណាមិញ បុណ្យទាំងឡាយ តែងទទួលបុគ្គលដែលបានធ្វើបុណ្យ ច្យុតអំពីមនុស្សលោនេះទៅកាន់លោកខាងមុខ ដូចញាតិទាំងឡាយទទួលបុរសជាទីស្រឡាញ់ ទើបមកដល់ ដូច្នោះឯង ។

បទពិចារណា(បុណ្យកុសល)

-បុណ្យកុសលមិនដែលភ្លេចម្ចាស់ឡើយ→ មិនប្រទូស្តម្ចាស់ទេ

-បុណ្យកុសលមិនលំបាកថែរក្សា មិនភ័យខ្លាចបាត់ (ចោរលួចមិនបាន) មិនភ័យខ្លាចភ្លើងឆេះ មិនភ័យខ្លាចលិចទឹក។

-សន្សំបុណ្យឲ្យបានច្រើន → **កើនអរិយទ្រព្យ**

-អស់ប្រាក់ឲ្យតែនៅក្នុង ប្រយ័ត្នអស់ទាំងប្រាក់ អស់ទាំងបុណ្យ ព្រោះធ្វើបុណ្យអត់លះបាប មានន័យថា ធ្វើបុណ្យក្នុងបាប។

*ម្ចាស់អាចភ្លេចបុណ្យ តែបុណ្យមិនចេះភ្លេចម្ចាស់ទេ ឯបាបក៏ដូច្នោះដែរ គឺស្វែងរកម្ចាស់ទាល់តែឃើញ។

*ក្រលោកទ្រព្យ តែមានអរិយទ្រព្យ

*ក្រប្រាក់ តែមានធម៌ មានគុណធម៌: ក្រក្រៅ មានក្នុង។

*ក្រទ្រព្យ តែមានទ្រព្យ ។

✍.ក្រទ្រព្យជារឿងធម្មតាទេ តែបើក្របុណ្យវិញគឺជាការក្រអ្វីៗទាំងអស់។

សរុបសេចក្តីមក សៀវភៅ **ឧបមាជីវិត** នេះ សម្តែងអំពីជីវិត មានឧបមាដោយធម៌ ៣ យ៉ាងគឺ ៖

១/ សម្តែងអំពី ជីវិត មានប្រមាណតិចតួច ។

២/ សម្តែងអំពី ជីវិត មិនមានគ្រឿងការពារថា កុំចាស់...។

៣/ សម្តែងអំពី ជីវិត ត្រូវមានទីពឹង ពោលគឺសេចក្តីល្អ ។

គ្រប់ជីវិតរបស់សព្វសត្វទាំងអស់ ដែលបានកើតមកហើយនៅក្នុងលោកនេះ តែងជួបប្រទះនូវធម៌ ៣ ឬហៅម្យ៉ាងទៀតថា **មត៌កនៃជីវិត** គឺ ចាស់, ឈឺ, ស្លាប់ ។ ព្រោះហេតុនោះហើយ បានជាព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធជាម្ចាស់ ទ្រង់ត្រាស់ដាស់តឿន ទូន្មាន ប្រៀនប្រដៅជារឿយៗនូវយើងគ្រប់គ្នា ដែលត្រូវលះបង់នូវអ្វីៗគ្រប់យ៉ាងដែលមាននៅក្នុងលោកនេះ ទៅកាន់លោកមួយទៀតនោះថា **អាយុរបស់មនុស្សទាំងឡាយនេះតិច សប្បុរសគួរខ្ពើមឆ្អើមអាយុនោះ បុគ្គលគួរប្រព្រឹត្តសុចរិតធម៌ ឲ្យដូចជាបុគ្គលដែលភ្លើងឆេះក្បាល ព្រោះថា ដំណើរមិនមកនៃសេចក្ដីស្លាប់មិនមានឡើយ។**

សូមពុទ្ធបរិស័ទសិក្សាគាថាព្រះរដ្ឋបាល ដែលលោកបានសម្ដែងថ្វាយព្រះបាទកោរព្យរាជ

-អាត្មាភាព ឃើញពួកមនុស្សអ្នកមានទ្រព្យក្នុងលោក បានទ្រព្យគាប់ចិត្តហើយ មិនឲ្យទាន ព្រោះតែសេចក្ដីវង្វេង ។

-ពួកមនុស្សបានទ្រព្យហើយ ក៏ធ្វើនូវការសន្សំទុក ព្រោះជាប់ជំពាក់នឹងទ្រព្យ រឹងរឹតតែប្រាថ្នានូវកាមទាំងឡាយ ឲ្យក្រៃលែងទៅទៀត ។

-ព្រះរាជាឈ្នះមនុស្សលើផែនដី ហើយគ្រប់គ្រងសម្បត្តិលើ

ផែនដី មានសមុទ្រជាទីបំផុត នៅតែមិនស្កប់នឹងប្រទេសខាងអាយសមុទ្រ តែងប្រាថ្នានូវប្រទេសខាងនាយសមុទ្រទៀត ។

-ព្រះរាជាក្តី ពួកជនដទៃច្រើននាក់ក្តី មិនទាន់ប្រាសចាកតណ្ហាហើយ រមែងដល់នូវសេចក្តីស្លាប់ គឺថា ជាអ្នកមានសេចក្តីខ្វះខាត លះបង់នូវរាងកាយ ព្រោះថា សេចក្តីឆ្អែតឆ្អន់ដោយកាមទាំងឡាយ រមែងមិនមានក្នុងលោកជាដាច់ខាត ។

-ពួកញាតិ រំសាយសក់ កន្ទក់កន្ទេញចំពោះបុគ្គលដែលស្លាប់ហើយនោះ ទាំងបាននិយាយថា ធ្វើម្តេចហ្ន៎ ញាតិរបស់យើងទាំងឡាយកុំស្លាប់វិញ ក៏នាំខ្មោចនោះ ដែលរុំដោយសម្ពត់ ទៅកាន់ជើងថ្ករ ហើយប្រជុំគ្នាដុតក្នុងទីនោះ ។

-បុគ្គលដែលស្លាប់នោះ ត្រូវពួកអ្នកដុតចាក់ដោយឈើស្ងួល បុគ្គលនោះលះបង់នូវភោគៈទាំងឡាយ មានតែសម្ពត់មួយស្លាប់ទៅ ញាតិទាំងឡាយក្តី មិត្តទាំងឡាយក្តី ឬសម្លាញ់ទាំងឡាយក្តី ជាទីពឹងមិនបានទេ ។

-ពួកទាយាទ(អ្នកត្រូវទទួលមត៌ក) រមែងនាំនូវទ្រព្យរបស់បុគ្គលដែលស្លាប់នោះទៅ ចំណែកសត្វដែលស្លាប់នោះ ក៏ទៅតាមយថាកម្ម ទ្រព្យបន្តិចបន្តួច កូនប្រពន្ធ មាសប្រាក់ និងដែន ក៏មិនជាប់តាមសត្វដែលស្លាប់នោះទេ ។

-បុគ្គលមិនមែនបានអាយុវែង ដោយសារទ្រព្យទេ ទាំងមិនមែនកម្ចាត់បង់ជរាបាន ដោយសារទ្រព្យដែរ ព្រោះថា អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយពោលនូវជីវិតនេះថាតិច មិនទៀងទាត់ មានសភាពប្រែប្រួលជាធម្មតា ។

-ជនទាំងឡាយអ្នកស្តុកស្តម្ភក្តី និងអ្នកទ័លក្រក្តី រមែងប៉ះពាល់នូវផស្សៈ(មិនជាទីប្រាថ្នា) បុគ្គលពាល និងអ្នកប្រាជ្ញ រមែងប៉ះពាល់ដូចគ្នា ប៉ុន្តែបុគ្គលពាល បើមានសេចក្តីទុក្ខបៀតបៀនហើយ រមែងដេក(សោកស្តាយ) ព្រោះភាវៈនៃខ្លួនពាល ឯអ្នកប្រាជ្ញ បើទុកជាប៉ះពាល់នូវផស្សៈ ក៏មិនបានញាប់ញ័រ ។

-ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលបាននូវព្រះនិព្វាន ជាទីបំផុតនៃភពក្នុងលោកនេះ ដោយបញ្ញាណា បញ្ញានោះជាធម្មជាតិប្រសើរជាងទ្រព្យ ដ្បិតបុគ្គលទាំងឡាយ មិនទាន់បានសម្រេចប្រយោជន៍ រមែងធ្វើនូវបាបកម្មទាំងឡាយក្នុងភពតូចនិងធំ ព្រោះតែមោហៈ ។

-បុគ្គលឯណា (បានធ្វើបាបកម្ម) ក៏ដល់នូវការអន្ទោលទៅមករមែងចូលទៅកាន់គភ៌ និងបរលោក បុគ្គលអប្បប្រាជ្ញា(ឯទៀត) កាលបើជឿបុគ្គលអ្នកធ្វើបាបកម្មនោះ ក៏ទៅកាន់គភ៌ និងបរលោក ។

-ចោរអ្នកមានធម៌អាក្រក់ ដែលគេចាប់បាន ត្រង់មុខតំណ(នៃផ្ទះ) រមែងក្តៅក្រហាយដោយកម្មរបស់ខ្លួន យ៉ាងណាមិញ សត្វ

អ្នកមានធម៌ដ៏លាមក លុះស្លាប់ទៅ រមែងក្តៅក្រហាយក្នុងលោកខាងមុខ ដោយកម្មរបស់ខ្លួនក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

-កាមទាំងឡាយដ៏វិចិត្រ មានរសឆ្ងាញ់ ជាទីរីករាយនៃចិត្ត តែងញាំញីចិត្តដោយសភាវៈផ្សេងៗ បពិត្រមហារាជ ព្រោះហេតុនោះ អាត្មាភាពឃើញទោសក្នុងកាមគុណទាំងឡាយហើយ បានជាបួស ។

-មនុស្សទាំងឡាយ ទាំងក្មេងក្តី ចាស់ក្តី តែងបែកធ្លាយនូវសរីរៈ ដូចជាផ្លែឈើជ្រុះ(ចាកដើម) បពិត្រមហារាជ អាត្មាភាពបានឃើញនូវរបស់មិនទៀងនេះឯង បានជាចេញបួស ភាពជាសមណៈមិនសូវខុសភ្ញាត់ ជារបស់ប្រសើរលើសលប់ ។

ចប់ សៀវភៅឧបមាជីវិត

គម្ពីរជាឧបករណ៍ក្នុងការរៀបរៀងសៀវភៅនេះ

-គម្ពីរព្រះត្រៃបិដករបស់ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត ព.ស. ២៤៩៩

-គម្ពីរអដ្ឋកថាពន្យល់សេចក្ដីនៃព្រះត្រៃបិដក ព.ស. ២៥២២

-វចនានុក្រម សម្ដេចព្រះសង្ឃរាជ ជួន ណាត ព.ស. ២៥១១

-ព្រមទាំងឯកសារមួយចំនួនទៀត។

ព្រះពុទ្ធដីកា

នៅក្នុងបិដកលេខ ២៩, ទំព័រ ២៩៤ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ជាមួយនឹងមារមានចិត្តបាបថា ៖

អប្បមាយុ មនុស្សានំ
ហិឡេយ្យ នំ សុបោរិសោ
ចរេយ្យាទិត្តសីសោវ
នត្ថិ មច្ចុស្ស នាគមោតិ។

អាយុរបស់មនុស្សទាំងឡាយនេះតិច សប្បុរសគួរខ្ពើមឆ្អើមអាយុនោះ បុគ្គលគួរខំប្រព្រឹត្តសុចរិតធម៌ ឲ្យដូចជាបុគ្គលដែលភ្លើងឆេះក្បាល ព្រោះថា ដំណើរមិនមកនៃសេចក្ដីស្លាប់ មិនមានឡើយ ។